

NOORTE ELU

N 10 1926

Õesti Ühiklõude Noorte C. E.
liidu ajakiri

„Noorte Elu“

loodab 1927. a. oma jeitsmendat aastakäiku alata. Kui oled olnud ta tellija ja lugeja, siis ära loobu sellest, vaid püüa suurema tulidusega teda lewitada oma ümbruskonnas ja talle uusi sõpru võita. Pilemaist töist hakkab ilmuma jutt: „Hispaania wendnad“ ja biograafia: „George Williams“, Kristliku Nooremeeeste Ühingu ajutaja.

Tellimishind endine:

Lihtpaberil postiga 130 mk. postita 120 mk.
heal paberil „ 200 „ „ 180
Wälismaile lihtpaberil 180 mk. heal paberil 250 mk.
Tellida: Tallinna, postkast 284.

Prægu ilmne trükiti H. Kofamägi

„Palukesed“ nr. 4.

Sisu mitmekesine. Elust wõetud näiteiga, igaweeled asjad nii ligidale toodud. Sijaldab m. i. ühe wäga haruldase palwe-kunstmise loo. Soowitaw ühiklõudele, kuid wäga tohane ka ümberpõrmatuile anda. Argu keegi jätku seda lugemata ega teiste finkimata. Hind 10 mk.

Saadawal „N. Elu“ talituse kaudu ja wäljaandjast Kataksewü tän. 4, Tallinnas.

Kohasem kingitus jõuluks on hea raamat.

Wõiduelu saladus. J. Steinberger. 10 mk.
Kus on furnud? H. Großmann. 10 mk.
Wiimsed leheküljed ühe ohwiteri päewaraamatust. 5 mk.
Sügawste helid. P. Sink. 25 mk.
Loitwaid tähti. K. V. Marley. 40 mk.
Died ja ottad. 40 mk. (paremal paberil 60 mk.)
Walgus ja warjud. G. Mänd. 50 mk. (p. p. 80 mk.)
Sinised warjud. D. Fiskar. 35 mk. (p. p. 70 mk.)
Mathilda Wrede. 50 mk.
Kuidas ma wabaks sain. G. Modersohn. 15 mk.
Teelahkmed. P. Vincent. 40 mk.
Andres Letermann. 100 mk.
Leinasjaare wiimane jutlus. K. V. Marley. 10 mk.
Kes Jõsandat ootawad. A. Roth. 20 mk.
Ühiklõude noorte terwitus. 7 mk.
„Noorte Elu“ 1921. a. — 50 mk.
„ „ 1922. a. — 1925. a. à 75 mk. (p. p. 150 mk.)

Raamatuid wõib tellida „Noorte Elu“ talitusest Tallinna, postkast nr. 284.

Paremaid parem jõulukingitus.

Kui meil ei oleks Piiblit, siis ei oleks meil ka jõululugu. Anna selleks jõuluts Piibel jõulukingits. Ükski muu raamat ei wõi esineda nõudmisega olla jumalajõuna. Ta annab juhatust noorele ja troosti wanale, ta on

parim annetus kõigile.

On saadawal sobiwais kõiteis jeks otstarbeks Briti ja Wäljamaa Piiblieltsilt Kataksewü tän. 4, Tallinnas ja Kroonuaia tän. 11, Tartus.

„NOORTE ELU“

tellimisi wõtanwad wastu:

Antslas — A. Nahksepp.
Haapsalus — M. Tohver. Endla 8 a.
Järwa-Jaanis — M. Müller.
Keilas — M. Maasing. Kauplus „Usaldus“.
Kloostres — Määrä — Kr. Neidorf.
Kolga — Loksa — E. Rumberg.
Kuressaares — kauplus „Sõber“.
Kõrgessaares — S. Ula. Paopa külas.
Kärdlas — M. Murro.
Lehtses — Kask.
Martnas — J. Kõrgesaar. Lähtru wald.
Narwas — J. Wink. Westerwalli 16—27.
Noarootsis — E. Tannebaum. Kiriku mõis.
Paides — H. Siiberg. Pärnu maantee 45.
Pärnus — M. Wilgats. S. Sepa 12.
Rahklas — E. Roosmann.
Rakweres — A. Kulli. Pikk t. 32.
Raplas — Sikeldi — A. Eichental.
Ristil — A. Remberg. Postkontor.
Ruilas — F. Aumann. Kokmardi.
Tallinnas — „Seltsimees“. S. Karja 20.
„ A. Uuemõis. Waestekooli 21—2.
„ L. Hammer. Luise 11.
„ J. Peipmann. Allika 5—6.
„ K. Paju. Allika 5—13.
Tapal — P. Winter. Põllu 8.
Tartus — A. Darsing. Tähtwene 35.
Tarwastus — Sepp.
Tõrwas — F. Utsar. Walga 13.
Walgas — A. Hiire. Moskwa 31—3.
Wiimsis — W. Wiik. Rõmmu küla, Liiwa talu.
Wiljandis — S. Böckler. Ew. wennaste k. palwemaja.
Wiru-Jakobis — J. Kello.
Wõhmas — A. Sink. Soomewere Hiie.
Wõsul — M. Waller.

Kui talitusest otsekohe tellida, siis saata oma aadress ja raha järgmisel aadressil: Tallinna — Postkast nr. 284.

Teen iga- inguseid **kellasepatõid.**

Tellimised palun ära anda: Tallinnas, Willardi tänav nr. 3—10 (hoowis).

Terwitades w. G. Henny.

I. Tallinna matustalitusäri asub nüüd

Wene tänav nr. 10, kõnetr. 6-98, postimaja wastas.

Aust. w. I. Sakeus.

Õnnistatud jõulupühi ja õnnelikku wana aasta lõppu soowib „Noorte Elu“ toimetuse ja talituse kõigile kaastõolistele ja lugejaile!

Kellel on wõimalus tagasi anda „Noorte Elu“ nr. 1 — 1926. a., palutakse tasu eest saata talitusele — Tallinna, postkast nr. 284.

Kõik, kel arwed on õiendamata, palume sel aastal weel need korraldada. Talituse aadress: Tallinna, postkast nr. 284.

Noorte Elu

Eesti Usklikkude Noorte C. E. Liidu hääletandja

Nr. 10

Kuues aastakäik

1926

Suur valgus.

P. Siin.

õige säravamal päikesküllalisemal päeval võib olla inimhinges rõhuv pimedus. End ümbritseva elujoowastuse keskel tunneb ta närimat tühjust ja läbi kewade astudes laotab kõige üle õudne melanhoolia oma õomusti tiibu.

Inimhinges on sünge õõ. Ta eksib õudses labürindis, kuhu ei küüni päikeskiir.

Ja pimeduses on eksinud ning eksivad weelgi termed rahwad — sirutades kaeblikult nuttes käsi valguse järele.

Ei jaksa kaua käia pimeduses. Kui see ei lakka — lõpeb jõud; ei ilmu valgust teele — kaome tühjuse; ei tõuse päike — saab õõ elustväsinule hauaks!...

Ees õõ, taga minewikuwarjud, paremal ja pahemal pool irwitaw pimedus.

Ilmu valgus! Paista pimedusse ja peleta hirmutawad õõwarjud! — —

Meie noorfugu käib ähwardawalt pimedaid teid, mille paremal ja pahemal pool hauad.

Jkka on ühe oja ja sageli suurema oja inimsoo hingedes walitsenud õõ. Seda õõd südamets ei suuda walgustada modernsemgi teadus ega kõrgeim mõttelend. Meie noored purustawad pea wastu igawikukaljusid. Nad wäsiwad ja warisewad surmale. Enesetapmised pole enam juhused, maid see on ajawaimu ja pimedusmägede korrapäranne sõda meie rahwa wastu, — saagiks langewad sajad ja tuhanded inimhinged. Pea sama kindlalt kui teame päikese tõusu hommikul, wõime oodata mõnda enesetapmise juhust sel päewal. Elutüdimus, wäsimus ja patt sõowad noorsoo hinge, kuni see kokku wariseb.

Meie noored wajawad walgust, kuid seda pole! — —

*

Pimedusse, surmawarjumaale oli jõudnud ka Jumala walitud rahwas Jisrael. Drjus Paabelis,

riiklik lagunemine, moraalne langus, wiimati Rooma terror. Millal lõpeb see õõ? — küüti.

„Rahwas, mis käis pimeduses, on suur walguft näinud; nende üle, kes elasid surmawarjumaal, on walgus paistnud“ Jees. 9:1.

Pimedamal õõl ilmus walgus — õieti ootamatul kombel.

See oli walgus ilalt.

Tõusis päike — säraw ja suur.

Sündis Betlemma sõimes Walguskuningas.

Jumaliku päikese tõusu saadawad inglite koorid rõõmu- ja ülistuslauludega. Betlemma karjased saawad kuulda taewase sõnumi: „Teile on täna Taaweti linnas Õnnistegija sündinud, kes on Jsand Kristus.“

Ja karjased lähenewad sõimele, kus nende elupäike oli sündinud. Sõimele ruttawad ka kauge maa rändajad läbi kõrbede ja üle mägede — kuningad tulewad terwitama Teda, tuues andeid Talle.

Walgus suur tõuseb ka ootaja Siimoni hinges, kes kohtab Jeesust. Templisse, kus kõigest ohwerdamisest ja wormiteenistusest ning palweist hoolimata oli walitsenud õõ, ilmus walgus, ehkki üürikeseks. Rahuldatud on wana Siimoni kauaaegne igatsus, kadunud surmaõõ hirmutawad warjud, kui ta ütleb: „Jsand, nüüd lased sa oma sulase rahus ära minna oma sõna järele, sest mu silmad on su õnnistust näinud, mis sina oled walmistanud kõige rahwa nähes, walguseks paganaid walgustama ja oma Jisraeli rahwa auks!“ Luuk. 2:29—32.

Milline rõõm! Ta oli saanud seda suurt walguft näha, enne kui sulges silmad surmale.

Oli tõusnud päike — alanud päew.

Ja sest ajast saadik on tuhat korda tuhanded näinud suurt walguft ja selle walgel mõinud astuda läbi elu ja ka läbi surmawarjuorust julgesti samuda. Suur walgus tõusis ka Saulusele Tamasku teel ja tegi taft Pauluse.

Kord luges keegi misjonär ühele wanale haigele paganamehele piiblist Joh. 3: 16. — „Sest nõnda on Jumal maailma armastanud, et ta oma ainu-sündinud Poja on annud, et ükski, kes Temasse usub, ei pea hukka saama, vaid et igawene elu temal peab olema.“

„Loe veel!“ palus paganamees, kes oli hinge kinni pidades kuulanud. Misjonär tegi seda. Ja veel kord palus haige seda lugeda. Seal ütles pagan: „See on j u u r w a l g u s. Nüüd mõin surra. Tänan Teid!“

Wõiksid needki jõulud tuua suurt walgust paljude pimedaise kodudesse, kus senti on olnud waid joomine, riid, hädad — wiletsused ja armastamatus. See on walgus, mis meie südame uuendab, kui ta meie hinges sünnib. Rahu toob ta rahutule südamele.

Pimeduses eksija! Rahutu ja õnnetu noor! Wõiks sinugi hinges tõusta suur walgus!

Walguse otsija! Petlemma söimes sündis sullegi Õnnistegija — suur Walguskuningas!

Saagu walgus!

Kutsutud, walitsetud ja ustawad.

3lm. 17: 14.

Joh. 8.

Nad on mõitjate hulgas. Wärisedes ja kartlikult seisatab mõnigi süda selle küsimuse ees: Kas mina ka?

Wäsimuseni mõitlewad tänapäew paljud noored inimesed; meeleheitel otustawad mitmed kõige hirmsamalt oma elu ja saatuse üle. Nad pole saawutanud seda, milles kujutafid oma õnne. Ah paljud ei teagi, et see on üsna wäärtuseta ja kadum, mille eest mõitlewad. Hoopis teistsugused on ülalnimetatud mõitlejad. Nende eesmärk ja mõidusih on kindel — kõige pühama usu, hingeõnnistuse ja igawese wabaduse eest mõitlewad nad pimedus- ja kurjuswägede wastu. Sealgi on palaw sõda. Wõitlused waimuilmas on tihti raskemad kui maailmas sõjas. Nagu wiimases lahingus püüab pörgumürst kihutada inimhulki igasugu walimata abinõudega suure pimeduse kuristikusuhu. Selle tunnini ei tea nad, et ees ootab surm. Patustpõõrmata surm ja hirmus igawik.

Jääd sinagi seda teades teiste hulka ükskõiklasteks? Kui tahad nende leerist põgeneda, siis ootab sind mõitlus. Algas ja seda mõitlust omal käel, siis on su kaotus juba otustatud. Aga siin leiad ühe kallid sõbra, kes su mõitlust tahab õieti juhutada ja sind mõidule wiia. Tall, Kristus, peab mõitma. Ühes temaga mõidawadki need, kelle mõitlusseisus on siin nimetatud.

Kutsutud, walitud ja ustawad. Ka sina, sõber, oled kutsutud. Kutsuhääl, mis iga maailma otsa tungib (Laul 19: 5), on ka meie kallile kodumaale sinu juurde ulatunud. Sind kutsutakse Kristuse poole, kes surmawõitlust wõidelnud ja sinu heaks mõitnud. Eks ja taha temaga mõitja olla. Kuidas mõjub sinusse tema kutse? Mitmele toob Issanda kutse kurwastust. Ei taheta loobuda wanast elust, üvrikesajalistest paturõõmust. Teised mõtlewad ükskord tulla, kuid see ükskord jääb igawesti olemata neile, kes „täna“ oma armukutsumist põlgawad. Tundmine, et Issanda arm kord nii ligi on olnud, kuid siiski igawesti temast jääda lahutatuks — jätab parandamatud haawad hinge. Mõned on kutse rõõmuga wastu mõtnud, tunnemad teatud aeg end õnnelikkudena, aga jätawad hooletusse kõige selle, mis kutsele peab järgnema.

Palju on kutsutud, aga pisut ära walitsetud (Matt. 22: 14). Walimisõpetus piibli põhjal on ehk

mitmele üsna wõõras. Ruumi kokkuhoidmisel tahan ainult mõnda üksikasja siin kohal puudutada. Mis tähendab see sõna (Matt. 22: 3): „Ta läkitas kutsuma neid, kes olid juba kutsutud? Ruhu? Kuningapoja pulma. Seal on kõik walmistatud ilma inimeste oskufeta ja waewata. Aga just see ongi, mis inimestele ei meeldi. Arawalimise peategur on j u m a l i k k u s. Kuid inimesed tahawad aina ise teha: iseennast pulma wastu korraldada; iseendale andeks anda õiglase patutunnistuse ja lepituswereta; ise targad olla jumalariigi asjade seadmistes, paremini kui piibel. Nii satuwad nad selle asemel, et oma kutset ja arawalimist Jumalale kinnitada (2. Peetr. 1: 10), wabandawasse seisukorda. Üks ütleb: „Ma olen põllu ostanud!“ Ime asi, et tänapäewgi kuuldaakse inimestelt ja mõnelt uskkonnalt samu mõtteid, nagu oleks jumalariigi põld nende ostadud isiklik omadus. Teine ütleb: „Ma olen härjad ostanud“. Mis tarwis? Kas Jumalal neid puudub oma põllu kündmiseks. Wõi peaksid need tõesti paremini kündma, keda inimene selleks ette walmistab. Kolmas ütleb: „Ma olen naise wõtnud“. Wälispidine usuelu, telgiteenistus, keelab mitteidki pulmalauast osa wõtta (Hebr. 13: 10). Palju kutsutud usklikke on sarnasega lahutamata ühenduses, nagu naisega laulatatud. Kõik niisugune usuline wäljawaade on wabandustele rajatud ega anna jumalikus walimises miskit kindlust. Ilma walimiskindluseta on ka wõidulootus kahtlane. Armas kutsutud sõber, miks ei taha ja tallepulma tulla? Miks põlgad ja seda kaunist usuelu tema aulise wõidu andjaga, mida piibel kuningliku pulmaga wõrdleb! Loomulikult ei wõi pulmi nimetadagi, siis kui endine abikaas alles elab. Seesama seadus maksab ka usuelus. Loe Rooma 7: 2—6. Peigmees walib pruudi, kes hingeliselt temaga täiesti ühineb. Niisama usklikud pruuthinged ühinewad ka täielikult Kristusega. Walimise peatingimused on sõnakuulmine ja täielik allumine Kristusele. Ialgi ei walita neid, kes eitawad Issanda seadmist, nagu uus-sündi, pesemist ja Pühawaimu uuenduse tööd (Tiit. 3: 4—8). Jumala poolt on walimise aluseks tema põhjatu arm. See arm on kõigile kutsutuile waba Jeefuses Kristuses (Cew. 1: 3—4), kes igatsewad tulla algristikoguduse osadusele nagu pulmapeole. Seal on veel waimulikud lauad rikkalikult kaetud,

kui mujal nälg ähwardab. Seal wõid waimus istuda ufukannatajate ja wõitjate keskel. Walimis-kindlus on meile ülitarwilik. Aga seda ei saa anda ükski targem ufumees ega ufuselts, kui ainult Kristus ükski Püha Waimu läbi tahab ja wõib meile seda anda (Ul. I. 6 : 3).

Kas oled sina ka kaaswõitleja ja wõitja Kristusega omas elus? Mitmed kutsutud on maenlane juba wõitlusriidadest wälja löönud. Mitmed kahtlewad omas walimises. Teised on awateldud libedale teele, rääkides üle südametunnistuse, kiideldes asjuft,

mis tõsiselt omad ei ole. Wale pühadus, mis on ühendatud salapatuga, ei maksa Jumala ees. Riitlemist ei ole meil omaft mäest, waid Kristuse wägi wõib ka nõdrad wõidule wiia. Peale selle nõutakse ka walituult täit ustawust, millest enam pike-malt pole ruumi kirjutada. Onnis on kord Kristusega olla wõitjate hulgas. Unustada wõitluswaewa, hingata ja pärida „kõik“ ifamajas ülal. Sõber, misugust kindlustust pakub sulle su praegune ufuseifus? Neg on tõsiselt mõelda ja otfustada: Kristusega, Tallega wõidule!

Palwelahing.

D. M. Panton. Inglise keelest G. T.

(Lõpe.)

Pärast palwet, mis nii sügaw-waimulik ja kõrge, kui inimese palwe üldse wõib olla, hakkab Pauluse hing Jumalat kiitma ja austama. (Gew. 3 : 20.) „Jumal“, ütleb ta, „wõib enam kui rohkesti teha üle kõige selle, mis meie palume ehk mõistame, mäge mõõda, mis meis wägew on.“ Ei ole piire Jumala tahtmise järele Pühas Waimus tehtud palwe wõimalustel. Georg Mülleri küsiti tema wanas eas: „Dns Isfand alati olnud ustaw oma töötustele?“ „Üheksatuhat wiisfada waeslast,“ wastas ta, „ei ole ühte kordagi lõunata jäänud. Sajad korrad alustafime päewa ilma pennita, kuid Taewane Isa aitab ikka õigel ajal. Üks miljon nelisfada tuhat naelsterlingit on mulle saadetud wastuseks palwe peale. Ligi seitsekümmend aastat kaeti kõik tarwidused.“ Ühegi inimese palwe ei ole Jumala armu sügawust ära mõõtnud. „Jumal wõib enam kui rohkesti teha üle kõige selle, mis meie palume ehk mõistame.“ Palwes seifame Taewase Isa ees, kelle joow on anda oma lastele enam, kui nad paluwad ehk mõistawad. Mooses palub Jumala au näha, ja tal näidatakse seda — Muutmismäel tuhat aastat hiljem. Saalomon palub tarkust ja saab rikkust ja au pealegi. Marta palub terwekstegemist ja saab ülestõusmife. Paulus palub teenistust ja ta ponnakse kirjade autoriks, mis on muutnud miljoneid. Kuid see on weelgi imelikum. On mõni patt wõitmatu? Jumal wõib mitte ainult sellest päästa, waid anda meile pealegi wastuwooruse. Kas waewab meid mõni kahtlus? Jumal wõib meid teha just

sellefama tõe hiilgawamaiks eksponentideks. Dns mõni haawamine andeksandmatu? Tema wõib sellesamasse haawa istutada tegeliku armastuse õie. Sest meie palwekeskus on Jumal, kes on armastus ja kes tahab oma loodud olemusele anda parimat, mida nad suudawad mahutada. Piiskopp Phi-lipps Brooks kuuldi kord palwes ütlemat: „Do Isfand Jeesus. Sa oled täitnud mu elu õnne ja rahuga. Sinu peale maadata on suurim rõõm maa peal.“

Nastad wajutawad oma lumiseid käsi paljude peadele meie seast. Meie kõik ruttame kiiresti lähemale sellele piirile, kust ükski reifija tagafi ei tule. Lapsukesed, wiimne tund on: anname endid palwele. Dr. Bachus'ile — endine Hamiltoni Kõlledzhi president Ameerikas, — öeldi ta surmawoodil, et tal on weel ainult pool tundi elada. „Dns see nii?“ wastas ta. „Siis tõstke mind woodist wälja ja pange põlwelele ja laske mind seda kasutada palweks maailma päästmise eest.“ Ja nii nad tegid. Ta suri põlwelele.

* * *

„Palwe,“ ütleb William Law, „on südamlikum ühendus Jumalaga ja kõrgeim rõõm Temas, mis meil siin elus wõimalik.“ Ühises palwetunnis on meil ülim meetod, kõige täielikum instrument jumalariigitiid tegemiseks maa peal. Reegi tähtsam Londoni jutlustaja ütles hiljuti: „Palwe on kadunud kunst. Meie ei waja midagi tänapäew rohkem, kui inimesi, kes oskaksid paluda.“ Ääretu tähtsuse annab Jumal usklikkude üksmeelsele palwele. Meie Isfand ütleb: „Kui

Anna andeks.

Sa anna andeks, unustades seda,
Et haawu walusaid sul tihti löödi
Ja õhtaid terawamaid kingituseks toodi;
Kui kannatades werd küll tilkus süda —
Sa anna andeks unustades seda!

Jah, anna andeks — see on suur ja püha —
Ning astu taebamata läbi elu;
Nii enda hinge waikest mattes walu — —
Eh! teiste osa kättetafumine, wiha,
Su kohus armastada, — head weel teha!

Kõik anna andeks, ohwerda waid ennaft! —
Siis wäärib elu ilusamat hindu . . .
Pea karab sõmer waikestjäänud rinda
Ja sina maitfed armastusewilja;
Sest anna andeks enne weel kui hilja!

Kui hea on unustada, andeks anda —
Ja õnnis ise andeksandmist saada!!
Riist tunnistab, et waew on täielikult mõõda.
Sul selles peitub jõud kõik ülekohtu kanda
Ja unustada — andeks anda! . . .

M. Krimm.

kum ühendus Jumalaga ja kõrgeim rõõm Temas, mis meil siin elus wõimalik.“ Ühises palwetunnis on meil ülim meetod, kõige täielikum instrument jumalariigitiid tegemiseks maa peal. Reegi tähtsam Londoni jutlustaja ütles hiljuti: „Palwe on kadunud kunst. Meie ei waja midagi tänapäew rohkem, kui inimesi, kes oskaksid paluda.“ Ääretu tähtsuse annab Jumal usklikkude üksmeelsele palwele. Meie Isfand ütleb: „Kui

kaks teie feast ühes nõus on maa peal ühegi asja pärast, mis nemad iial paluvad, see peab neile saama minu Isa käest, kes taewas on." (Matt. 18:19). Jumal omas armus tunnistas kõige wähemat osadust — kahte ühemeelsset usklikku — kelle palwe peale Ta toetab oma waimutõstekangi, mis wõib pöörduda ümber maailma. Wäsimatus palwes pannakse waimuwäed liikuma, wabastatakse hinged raskustest ja kiusatustest, muudetakse wälised olud ja tingimused, Aaron ja Uur ühes Mooseselega, neist kolmest ainult räägib pühakiri. Kuid suure lahingu käik olenes täpselt nende ülestõstetud palwekätest. Ja see oli raskem töö: sest kuna me loeme, et Moosese käed „wäsisid“ palwes, meie ei leia, et Joosua käed oleksid wäsinud lahingus. Mida waimilisem töö, seda rultem wäsit waim. Do, et wõiksime olla nagu Mooses! — „Tema käed olid kindlasti seismas fenti, kui päew looja läks.“

Paulus on meile näidanud, kuidas Jumal palwekoosolekule waatab, ja meile teada annud Jumala tahtmist. „Seepärast tahan mina, et mehed peawad kõigis paigus paluma.“ (1. Tim. 2:8). Apostli tahtmine on Jumala tahtmine. Paljud leiwad kerge olewat paluda koosolekuil, misjonis, ärkamisliikumises, kuid ei tee seda kodus. Et koosolekul õieti paluda, on tarwis, et meie koduse palweelu tasapind oleks kõrge. Rogudustel on tarwis inimesi, kes sõuaksid ka üksinda wastu wett. „Walmistage oma palmeid“, ütles Spurgeon, „iseennast ette walmistades.“ Oleme ettewaatlikud, kui ütleme, et meil ei ole „palweandi“. Kui meil on „palwearmu“, siis „and“ ei tähenda palju. And wõib meid tõsta inimeste filmis, kuid arm on see, mis tõstab meid Jumala filmis. And wõib meid ifeteadwaiks teha, kuid arm parandab. Nii kui piiskopp Leighton ütleb: „See ei ole kuldpaber ega ilus käekiri, mis kuningale mõjub, waid palwekirja mõte.“ Ka ei ole tarwis awalikul palwekoosolekul paluda pikalt ja üksikasjaliselt. On tähelepandaw, kui lühidad olid paljud mõjuwad piiblipalwed. „Is sand, mõtle minu peale,“ — „Is sand, aita mind,“ — „Is sand, päästa mind.“ Kui uppaja Peetrus oleks oleks teinud nii pika fisejehatuse, nagu seda tehakse mõnikord tänapäew, mis oleks temast saanud?

„Palujad peawad Jumala poole tõstma üles puhadad käed, ilma wihata ja kaksipidi mõtlemata.“ „Inimene, kes kannab wihha,“ ütleb Luther, „ei wõi loota Jumala abi peale.“ Mõni wäikeste haridusega,

lihtjate kommetega ja kogeleva häälega wend wõib wägewalt paluda, sest tema palwe taga seisab terve tema elu. Jumal waatab Aaroni ja Uuri käte peale. Käed töötas, wabrikus, kontoris, koolis, kodus, igalpool — kas näeb Jumal mustust meie peopesadel wõi sõrmedel? Üks kongregatsionaali jutlustaja Yorkshire'is jutlustas kord palwewäest. Korraga tõstis ta oma käed aegamööda pea kohale ja ütles madala häälega: „Ma ei tea, mu sõbrad, kas te olete kunagi katsunud paluda. Mis minusse puutub, ma olen selle juba ammu maha jätnud, kui ühe igawa asja“. Ta ei jutlustanud enam oma elus.

Jumal ütleb, et Tema koguduse dünamod, jõumafinad, ei tohi iial seisma jääda. „Paluge igal ajal kõige palwe ja palumisega waimus, ja seesama pärast waiwake kõige pealeajamise ja palumisega kõigi pühade eest.“ (Gew. 6:18.) „Saatan“, ütleb Georg Müller, „ei küsti, kui palju usklik palub, kui ainult saab sundida teda lõpetada.“ Üks kogudus sai wägewate õnnistuste osaliseks neliteist aastat järgi mööda. Korraga lõppesid õnnistused. Ühe kogudusliikme tunnistamine palwekoosolekul selgitas põhjuse. „Wennad,“ ütles ta, „mul oli kaua wiisiks paluda iga laupäewa pärast lõunat kuni hilja õõni ärkamise tulemist meie seas. Ja nüüd wennad,“ ja ta hakkas nutma, „ma tunnistan, et ma ei ole seda teinud enam mitu nädalat.“

Kindel tuldumata palwe on see, mis toob wõidu. — „Jääge kindlasti palwesse.“ Mõni aasta tagasi üks wäike grupp misjonäre alustas tööd Korgos. Palawik surmas mõned, saatis muißt wigastena koju tagasi ja kaheteistkümmne kuu jooksul ei olnud ainustki ümberpöörnut. Nad mõtlesid juba koju tagasi pöördma, kui waata, ärkamine tuli. Nüüd kaks-teist aastat hiljem on seal enam kui kahetuhändeliikmeline kogudus. Ka ei pea meie palwekuiwuse pärast julgust heitma. Kuulge, mida ütlemad kaks suurt palwemeest. Kui Hudson Taylorilt küsiti, kas ta on mõnikord palunud ilma tunduwa rõõmuta, wastas ta: „Küll tihti. Mõnikord palun tundes oma südant kui puust olewat.“ Ja siis lisas ta: „Ja wäga tihti kõige imelikumad wastused on tulnud ainult usjupingutusele, milles ei olnud mingit rõõmu.“ Ewan Roberts ütleb: „Mõned küsivad palwekuiwuse üle. Ei tähenda, kas ta on „kuiw“ wõi „kastene.“ „Kuiw“ palwe wõib-olla on mõjuwam kui „woolaw.“ Ustaw meel, milles palute, on mõõt, mille järele Jumal wastab.“

Austraalia C. E-laste terwitus Eesti noortele.

Armsad kristlik edasipüüdmise wennad ja õed Eestis.

Kui teie Austraalia õdede ja wendade esindaja, soowin ma saata teile meie südamlikumad terwitused. Meie oleme kõik üks Kristus Jeesuses ja meie oleme kindlad, et iga üks, kes usub Issandasse Jeesusse Ksistusse, peab päästetama. Teie leiate Jumala läkituse ja

Baptist C. E. Society, Petersham Sydnei, New South Wales, Australia.

meie läkituse teile praegusel ajal Juuda 1: 20—21. Wõiksite teie talle töötada, nii et kui see suur päew koidab, te wõiksite kuulda need Issanda sõnad: „Hästi tehtud, sa hea ja ustaw sulane: mine oma Issanda rõõmusse.“

Cuthbert Taylor.

Jõuluõhtu wanglas.

Katkend Hans Nielsen Hauge eluloost.

Soome keelest Peeter Sink.

Wõtmed kõlisesid wõikalt pimedada wangikongi lukuaugus. Wang, kes istus käed ristis pingil ja waatas mõtteis õhtupimedusse kongis, mille raudtrelledega aken paistis waid hāmara walguslaiguna, pööris pea ja waatas ukse poole. Seal tuli wangiwaht, jäädes seisma kongi läwele.

„Wõid tulla. Politseimeister tahab sinuga rääkida.“ Wahil oli mõök tupes wõöl ja küünal waksakus käes.

Hauge tõusis pingilt raskesti õhates. Kүүnlawalgusel paistis ta kahwatunud nägu peaaegu tuhkhallina. Waikselt jälgis ta wahile.

„Mine ees,“ ütles see sulgedes ukse. Ja küünlawalgusel käis wang pikka käiku mööda wahi kaasas. „Siia,“ ütles waht, kui olid peatunud ülekuulamistoa ees.

Ta kustutas küünla, sest päikeswalgust paistis weel akende ja käikude kaudu. Siis awas waht ukse ja juhata Hauge sisse.

Laua ääres istusid politseimeister ja assessor Collett. Wangiwaht jäi seisma läwele.

„Oota seal wäljas,“ ütles politseimeister. „Ma kõlistan siis.“

Waht andis au ja läks.

Politseimeister istus hetkeks, soris mõnesuguseid pabereid ja rääkis tasasel häälel peaaegu sosistades assessor Collettiga, kelle silmad ei pöördunud Haugest, kes oli seisma jäänud hāmarusse ukse juurde.

Wiimaks ütles politseimeister tasa: „Tule ligemale, Hauge.“

Ja Hans Nielsen Hauge tuli aeglaselt pimedusest ja jäi seisma roheline laua ette, mille peale langes jõuluõhtu müstiline walgus laia akna kaudu. Ta nägu oli kahwatu; walkjashallid juuksed ripusid korratult otsaesisel, kuid ta tugew keha oli weel sirge ja midagi imesooja oli ta suuris, wäsinud sinihalles silmis. Assessor Collett silmitses kaua ja terawasti teda.

„Kas sina siis oled Hauge?“ küsis ta kuiwal terawal toonil.

„Jah, mina see olen,“ wastas wiimane soojal, kindlal häälel.

Jälle walitses waikus. Siis rääkis politseimeister:

„Mul on midagi uut sulle teada anda. Assessor Collett siin on tulnud laudkonna liikmeks ja hakkab su asja uurima.“

Hauge waatas uuriwalt Colletti, kes seda pilku wälja ei kannatanud. „Siis on loota, et asi wast edeneb,“ wastas ta.

Politseimeister muigas: „Assessor wõtab minu paiga, küll siis asi paremini läheb.“

Hauge jäi tõsiseks, kui wastas: „Politseimeistril on muidugi palju tööd. Neid on palju, kellele tuleb siin istuda.“

Wulfsberg löi pilgu Colletti peale.

„Sinu asi on wäga laialdane, see paisub wäga suureks.“

„Jah,“ wastas Hauge, „see on suur asi. Ja sel on sarnane omadus, et see kasvab.“

Collett waatas terawalt Hauge. „Ja, just seda kardetaksegi,“ ütles ta. Hans Hauge astus sammu lähemale ja ütles:

„Et jumala sõna saab juurduda rahwa keskel, ei ole mingi kartuswäärt asi. Kui see oleks saanud juurduda

üle terve Norra, lubaksin heameelega wõtta mu hinge siinsamas.“

Ta ütles seda päris waikselt, kuid rõhuga. Kuid need mõlemad hakkasid tundma imelikku tunnet, waimumõju, mis oli wägewam kui nende oma.

„Näib, et usud oma asja wõidusse,“ ütles Collett pärast waikust.

„Jah, seda kindlasti.“

„Kas sa ei karda uurimiste järeldust?“

„Ei.“ Hauge naeratas. „Selleks on mul liig hea kaitsja!“

Collett waatas küsiwalt politseimeistri peale. „Mis kaitsja?“ küsis ta jälle Hauge poole pöördes. Hauge waatas teda nii südamlikult.

„Küll assessor seda teab.“ Collett kortsutas kulme. „Ei,“ ütles ta wähe terawalt. „Ei tunne su kaitsjat.“

„See on halb,“ wastas Hauge. „Jumal on mu

India C. E. esindaja rev. M. Taylor ja Iiri C. E. liidu juhataja rev. I. Elliott
7. C. E. ilmakonwerentsilt.

kaitsja, härra assessor!“ Ta hääles oli waimustusjõudu.

„No, no!“ pääsis terawalt Colletti suust. „Seda wiisi wõib ju igaüks öelda.“

„Ei sugugi, seda ei wõi igaüks öelda. Kuid Jumal andku, et nii oleks!“

Jälle tuli waikus. Wulfsberg waatas maha. Collett istus sõnatult.

„Kas siis näib sulle, et see asi küllalt ei edene?“ küsis ta natukese aja pärast.

„Näib,“ wastas Hauge. „Aeg tundub nii pikana. Meil inimestel pole kerge seda kannatlikult kanda, mis Jumal annab.“ Ta waikis. Kuid siis jätkas ta ja seekord helises ta hääles suur kurbus.

„Kõige pahem on nendega, kes ootawad mind. On nii palju, kes wajawad väikest abi.“

„Kas sina arwad enese selle ainsa olewat, kes wõib kuulutada jumalasõna siin maal?“ ütles Collett pilkawalt ja terawalt.

Hauge raputas pead.

„Nii uhke ei ole ma tõesti,“ wastas ta, „kuid siiski wõimalik on, et olen üks neist wähesest, kes mõistawad rääkida lihtsast soost inimestega. Mina ise olen lihtne inimene, waid harilik talupoeg; mina tean, kuidas rahwaolud on, ja nemad saawad aru mu kõnest.“

Collett kortsus tas kulme. „Sina saadaksid ehk rohkem kasu, kui püsiksid oma talupoja ametis ja jätaksid jumalasõna kuulutamise õpetajate hooleks,“ ütles ta.

„Nii peaks asi olemagi,“ ütles Hauge waikselt. „Kuid kahjuks on nii palju õpetajaid, kes ei kuuluta muud kui surnud õpetust. Ja seepärast ongi seal maal kirik tühi, kuna tantsusaalid ja kõlwatud paigad on täis kergemeelset noorsugu.“

Collett oli wait. Seal waatas politseimeister Hauge peale ja ütles: „Õpetajad toimivad oma seaduslikus kutses, samati peaksid sinagi tegema.“ Hauge wastas politseimeistri pilgule. „Kristuse apostlid ei olnud kirjatundjad ega ka wariserid,“ wastas ta, „nad olid päris lihtsad kalurid ja ometi said nad Kristuselt kutse kuulutada tema õpetust.“

Colletti näole tõusis tume puna. „Sina pead siis ennast apostlite sarnaseks?“ küsis ta karmilt. Hauge waatas õige rahulikult, soojalt assessori poole.

„Mina tahan heameelega olla Kristuse õpilane

ja jälgida ta käske,“ wastas ta waikse rahuliku tooniga.

Kulus hetk päris waikselt. Collett pöördus politseimeistri poole ja rääkis sellega tasa. Siis pöördus ta taas Hauge poole.

„Nii,“ ütles ta ametliku tooniga, „homme astun mina kuningliku käsu põhjal sellesse uurimiskonda, kes peab arutama sinu asja. Wõid olla kindel selles, et tehakse kõik, et see edeneks otsuseni.“

Hauge astus jälle sammu ettepoole. „Ma tänan assessori selle eest,“ ütles ta ja ta hääl muutus kõlawaks. „Tundub nii raskena istuda siin tegewusetult ja oodata.“

Collett noogutas peaga. „Wõiksid midagi teha,“ ütles ta. „See just lähebki mõrudaks,“ wastas Hauge. „Tinti ja sulge mul ei ole, et wõiksin kirjutada, raamatuid ei ole ka, et wõiksin lugeda. Ei ole muud jäänud kui paluda, kuid

palwe ilma tööta ei ole Jumala nõu järele, härra assessor, ja tegewusetus on aina olnud mulle hirmutuseks. Kõik pahad mõtted pääsewad siis waltitsema.“

Assessor waatas politseimeistrit küsiwa pilguga.

„Ettewaatuspositsioonid,“ ütles see õige tasa. Collett noogutas arusaamismärgiks peaga.

„Nii, ja — muud ei olnud,“ ütles ta ja tõu-

sis üles. Politseimeister kõlistas; waht tuli.

„Elage hästi!“ Collett nikutas peaga wangile. „Jumala rahu ja rõõmsaid jõulusid,“ wastas Hauge; pöördus aeglaselt ümber ja jälgis wahile, kes kohe wiis ta kongi.

Kuid kui ta läks välispoolse käigu kaudu, nägi ta treppide ees kaht nägu, keda ta tundis. Need olid Ole Rörswen ja Samson Traal Bergenist.

Ta seisatus, kuid waht wiis teda kohe edasi. „Otsed edasi!“ kamandas ta.

„Jumal õnnistagu neid selle eest!“ ümises Hauge omaette.

Mõne silmapilgu pärast suleti jälle wangikongi uks ja ta oli üks. Laual põles küünal; wiletsat rooga oli selle kõrwal.

* * *

Kui assessor Collett ja politseimeister Wulfsberg lahkusid ülekuulamistoast ja läksid treppi mööda alla, ütles eelmine:

„Wang on kahwatu; kas ta ei hoolitse oma ülalpidamisest? Ta peaks olema ju rikas mees.“

Politseimeister raputas pead. „Ei. Seda ta waewalt on. Kõik ta warandus oli kaks riksi ja mõned killingid.“

Collett peatus ja tegi suured silmad. „Kas tõesti? No see on imelik! Räägitakse suurest pühade kassast, mida ta sekti poolest peab. Wõiks siis see teda toetada.“

Wulfberg raputas taas pead. „Kardan, et see on šamasugune tühi kõmujutt, kui mõni muugi sellest mehest,“ wastas ta. „Kuid te ju võite ise uurimise toime panna, siis saate selgust asjale.“

Nad olid tulnud trepist alla ja nägid neid kaht wõõrast meest ootamas wärawal. Politseimeister peatus nende kohale jõudes.

„Keda te otsite?“

Teine meestest, küüruwajunud mees, kelle olid sinised silmad ja kõhn nägu, wõttis mütsi peast ning terwitas.

„Kas ei saaks rääkida wähe Hans Nielsen Haugega?“ küsis ta argliku häälega. Politseimeister waatas teda uuriwalt ja ütles siis: „Ei, ei ole wõimalik.“

Kurblik ilme tuli mehe näole.

„Ainult paar sõna,“ palus ta. Ta seisis mütsi peos ja waatas politseimeistri peale.

„Ei, ei,“ wastas see.

„Kus kohalt te tulete?“

„Bergenist,“ wastas mees.

„Merd mööda?“

„Ei, jalgsi,“ oli wastus.

„Ja mis asja pärast?“

„Et Hans Haugega kokku saada,“ wastas küüruwajunud mees.

„Hm.“ Politseimeistri näole tuli imelik pehme ilme, mis siiski kohe häwis.

„Ei,“ ütles ta. „See ei ole lubatud. Ei wõi lubada seda.“ Ta pööris minema.

Küüruwajunud mees seisis hetkeks, pani mütsi pähe ja waatas sõbra poole — lootusetu pilk. Siis läksid need kaks meest minema.

Kuid politseimeister Wulfberg seadis kaelarätikut wärawast wälja astudes.

„See on liigutaw,“ ütles ta sõbrale.

Ja need kaks ametnikku terwitasid igale poole sammudes Raekoja tänawalt Kiriku tänawale jõuluõhtu rahwatungis.

„Rõõmsaid jõulupühi, härra politseimeister!“

„Rõõmsaid jõulusid, härra assessor!“

Nad lahkusid Ida tänawa nurgal.

* * *

Seal istus ta pea kätele toetatud kõwal sängil sünges wangikongis. Toit oli puutumata. Küünal põles tuhmilt. Ta istus kummargile wajununa suures wõitluses.

Täna õhtul, mil Önnistegija sündis, suurel halastuspühal, tundis ta end kõigist maha jäetud olewat ning hinge muljusid walu- ja üksildustunne suurema wäega kui kunagi enne pika aasta kestel wanglas.

Kas oli Jumala eesmärk, et ta pidi siin istuma

eraldatuna walgusest ja elust kogu järelejäänud eluaeg.

„Mina olen walgus ja elu,“ kuuldus wastus ta sügawas hinge põhjas.

„Oo — ja,“ sosistas ta. „Sündigu sinu tahtmine!“

Kuid taas tulid need murelised mõtted esile pimedusest. Ta nägi nende kahe sõbra nägu. Nad olid käinud pika teekonna üle tundrate, et saada temaga kõnelda, kuid wangla uks suleti nende eest. Kõik need tuhanded, kes igatsesid temaga kokku saada, olid samati wäljapoole ust jäänud. Nõnda pidi ta siis istuma tegewusetult oma elu lõpuni pimeduses, üksinduses, abitus ootuses. Ei kunagi enam saa ta näha päikest, ei kunagi enam armsaid nägusid waadata.

Ikka sügawamale wajus ta pea käte wähele.

„Mu Jumal, mu Jumal, miks oled mind maha jätnud,“ sosistasid kurbuses ta huuled. „Ei saa täita oma ülesannet! Ei saa kummardada pead surmas ja öelda: Issand, see on lõpule wiidud!“

Pisarad langesid ta sõrmede wahelt nõnda istudes; õlanukid liikusid nutuhoogudes.

Kaua walitses waikus wangikambris.

Hans Nielsen Hauge palus. Palus seda Jumalat, kelle ette ta ju lapsena oli põlwitunud. Palus walgust pimedusse, wabadust patust ja kiusatusest, lohutust suures hingehädas.

Siis — äkki kajasid ta wäsinud hinge kaugele helide wärinad, mis kaswasid, tõusid ja lõpuks kõikjal rõõmumänguks puhkes.

Jõulukellad ilmutasid jõulurõõmu sõnumit suurlinnas.

Hans Hauge waius põlwili käed ristis. Pisarad woolasid ta silmist. Ta tundis rääkimatut õnne kogu ta olewusest läbi tungiwat; tundus kui kuuleks ta taewaseid kellasid kauguses helisewat.

Jumal oli annud talle wastuse. Jõuluõhtu päästmissõnum oli tulnud terwitama teda ta üksilduses. „Jumal, mu Jumal!“ sosistas ta endamisi. „Au ja kiitus olgu Sulle igawesti!“

Ja wäljas ühtusid kellad pühade rõõmuga, paisudes lewinesid helid pimedasse linna.

„Rõõmsaid jõulupühi!“ öeldi tuhandeis walgutatud kodudes. „Rõõmsaid jõulusid,“ sosistati ka üksildase mehe südames.

Hauge tõusis ja seisis sirgena hämaras wangikambris, kus wilets küünal nõrgalt leegitses. Ta pani käed risti. Silmapilgu pärast kõlas laul: „Jeesus, su juures küll olla ma tahan,“ selgelt ja mehiselt kitsas raekoja wangikambris. Teistes kongides tõstsid wangid päid ja kuulasid imestusega. Waht jäi koridoris seisma.

Kuid wäljas talwekülmuses seisis kaks waikset meest. Nad piilusid Hans Nielsen Hauge kongi akna poole pimeduses. Ja nad kuulsid selle häält, mille nad oleksid ära tunnud tuhandete keskelt, häält, mis oli awanud nende silmad ja hinge aru saama eluõnnistust.

Nad seisisid ja kuulasid laulu; siis hakkasid nad üksteise käest kinni, nagu kaks last, kes wõõrsil rändawad. Ja nii nad seisisid seal sõnatult, kuni wiimanegi heli oli kustunud.

Kuid kui wang lohutatuna ja kinnitatult oli istunud, tõusis ta äkitselt imestusest üles. Wäljas ta kongi lähedusest oli kuulda laulu. Kaks lauljat oli seal. See oli laul kannatajaile, hüljatute waluhüüd Jumala poole. Ning see kaikus selgelt ja kuuldawalt õhtu pimeduses ja külmas.

Hauget waldas korraga wägew kurbus. Need olid ta sõbrad, need kaks, kelle nägusid ta oli näinud raekoja käigus. Need kaks, kes olid käinud selle pika tee Bergenist üle tundrate, et saada rääkida temaga. Tundus, kui oleks süda werd tilkunud. Siin ta istus ja ei wõinud aidata, ei saanud minna nende juurde, ei saanud läkitada lohutussõna neile tuhandeile, kes ootasid teda!

Waikis laul wäljas; mehed seisid kurwalt ja kummaras üksisilmi waadates nõrgalt walgustatud trellidega akna poole, seal kõrgel hallis müüris.

Kuid korraga tuli rohkem walgust aknast.

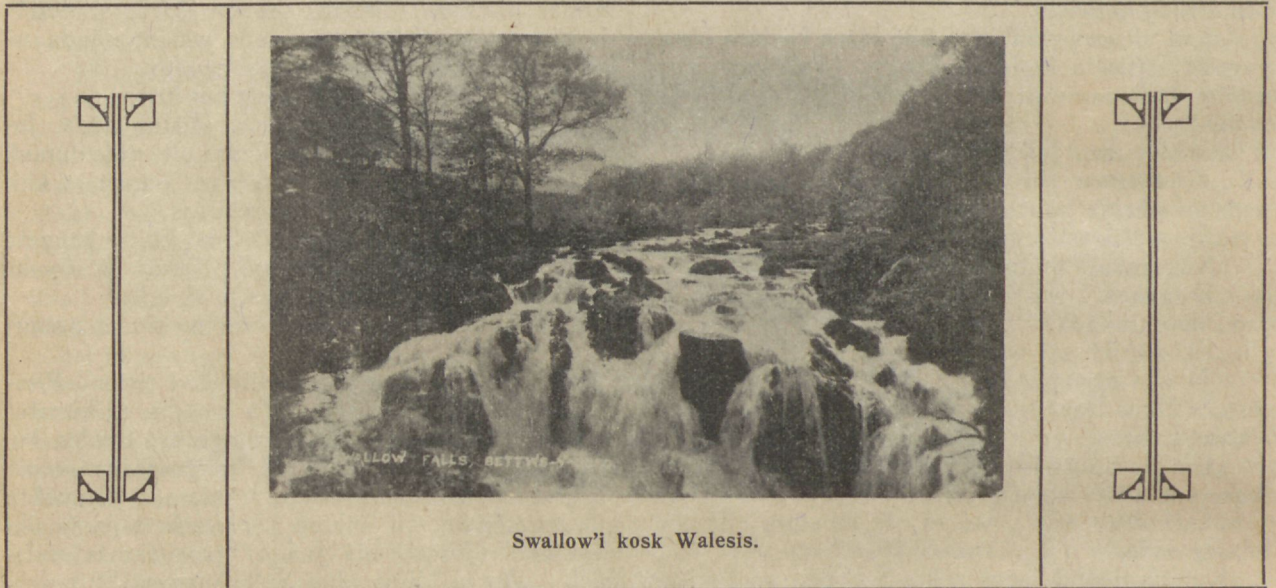
Nii seal waikselt seistes, ilmus too wäike walgus jälle raudtrellidele ja paistis nagu ennegi wälja pimedusse. Siis tuli esile käsi küünlakääridega; see puhastas küünla ja särwana löi lõkkele leek küünlal.

Mõlemad mehed hüüatasid. Nad olid seda mõistnud. Jumala kogudus pidi puhastatama siin maa peal, Jumala walgust pidi puhtana hoitama, et see wõiks särawalt inimestele paista.

„Kas näed teda?“ sosistas Samson Traal. „Jah — näen,“ wastas kummarselgne; ta wõitles nutuga.

Nüüd puhkes laul seal ülal. „Üks kindel linn ja warjupaik,“ kostis wanglast pimedusse. Ja wäike säraw walgus loitis laulu ajal, wabisewast käest hoitud, kumi wiimne heli oli kustunud. Aeglaselt kadus siis walgus ja häabus.

Mehed seisid ja pigistasid teine teise kätt.

Swallow'i kosk Walesis.

„Waata,“ hüüdis teine mehist ja haaras sõbra käest.

Too walguspunktike kaswas; üksildane talweküünal mustunud südamega tõsteti aknale, ja see saatis sooja walguswirwet wälja pimedusse.

„Waata,“ hüüdis weel teine mehist — ja puhkes nutma.

Seal kuulutas Hans Nielsen Hauge walguswõidust pimeduses ja wangla üksilduses.

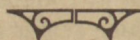
„Jumalale olgu tänu!“ ümises Samson Traal — ta seisis käed ristis ja üles waadates.

Walgus ülal aknal waiibus ja häabus; õhtu pimenes, kuid need kaks meest seisid ikka weel üles waadates, õnnelikkudena ja tänulikud. Nad olid saanud sõnumeid sealt seest, sõnumi, mis jutustas kõikumatust usust Jumalasse, sõnumi sellest, et walgus kindlasti wõidab. Ja selle sõnumi tahtsid nad edasi wiia majast majja kogu maas, kus ainult wendi oli!

„Rõõmsaid jõulusid, Hans Hauge! Jumal andku sulle rõõmsaid jõulusid seal sees!“

Ja aeglaselt sammusid nad minema, Samson Traal ees ja Ole Rørsween, kummarselgne, järel. Too wiimane oli sama mees, kes oli pika teekonna Bergenist Trondhjemi käinud, et kokku saada Haugega, mees, kelle selg oli küüru jäänud kandes Hauge raamatuid sadasid penikoormaid üle tundrate ja läbi orgude terve maa risti-rästi.

Kuid politseimeister Wulfsberg ja assessor Collett kuulasid jõululaulu kumbki heledasti walgustatud kodus ja läksid esimese püha hommikul kirikusse, et nautida jumalasõna lohutust ja kuulda päästmissõnumi kuulutust sel ajal, kui tema, kellele jumalasõna oli kõik kõigis, istus eraldatuna ja kinnipanduna, oodates ja oodates kohut ja õigust ahastuses ja kannatades nende eest, keda ta omaks kutsus.

Jõuluõhtul.

On maandunud rahu loodusse pärast torme ja tuiske . . . Kõik kaetud walgelt. Ülal sinetab, tumetab, saladusi-warjaw taewaswaip tihedalt puistatud üle tähiga. Saadawad nad alla suuremeelsel zhestil oma rahulikku pühalikku sära . . . Kuid wallatult ja wäsitawkiirelt sätendab lumiwaip. Temas helgib maisi tulesid, kollaseid, haiglaselt kiirgawaid — kajana tormitsewast ümbrusest, laternatuledest, walgustatud mitmewärwillisist aknaist.

Nägemata oma ümbrust libiseb kergeil jalul tühjenenud karjuwaid tänawaid mööda wäike koguke tume. Iga ta liigutus hüüab: rutta! . . . Kuid näos punetawas külmapoja kauaaegsest saatmisest peegeldub rahu. Wahete-wahel tõuseb kerge ohe rinnust ja käed tõusewad rinnale. Igatsew pilk kerkib tähtede poole ja huuled liiguwad — — Siis läbibast rõõm kogu keha; see lisab jõudu sammelegi . . . Ta teab, et murrab sõna täna: teda oodatakse kodus . . . Ja näeb kärsitut pilku, kuulab ju nurisewat häält. Selle tõrjub wäsinud ilme. Mõttes ruttab ta tagasi tulnud teed, kus tahaks ta weel kord sõbraga westelda ja kanda Jeesuse ette ta raskused; tänu saadab ta Jeesusele sõbra rõõmu eest . . . Ei, ta ei karda. Jeesus aitab tedagi kodus. Ja jälle kõneleb ta nägematu saatjaga . . . Wiimaks ometi surub ta tuttawa wärawa lahti. Waljult tuksatab weri. Pimedas kijas ukse taga seisatub wiikuks. Weel kord kõik Jeesuse kätte . . . Siis astub üle läwe. Kiirelt otsiwad ta silmad ema . . . Aralt läheneb ta. Seisatub. Tunneb; kuis ema pilgud teda piitsutawad. Kuum wärin läbibast teda. Häbi on . . . „Anna andeks, ema; Paul oli üksi . . . jään kauaks!“ — Raske on öelda noid sõnu. Higi-pisarad pärlendawad ta otsaesisel. „Mine. Wanaisa ootab sind!“ kõlab eemaletõrjuwalt wastuseks. „Ema!“ — poja pilgud otsiwad ema omi, paluvalt kargab see üle ta huulte. Kuid ema waatab ära kaugele. Nii wõõras ta. Wiikuks peatub poeg, siis on ta ainsa hüppega põgenenud wanaisa juurde . . . Tardunud pilgul silmitseb naine talle järele. Siis wajub ta toolile. Pilk eksib wälja pimedale tänawale. „See polnud sõnakuulmine,“ pomiseb ta irooniaga. Ta isa, ta poeg, ah nad ei armasta teda . . . Kaua istub ta nii . . . Mustad mõtted tõusewad aknast, tõusewad toast hämarduwast, mässiwad ta endasse. Ainult isa toa alt tungib tuhm walgusjuga . . . Ta tõuseb, läheneb uksele aeglaselt, awab selle ettewaatlilikult, luurawalt. Toa walgus pimestab. Ta seisatub läwel . . . Wäike ja mugaw see toake. Walendawad pehmed toolid unistades. Walendab lauake nurgas kandes kuusekest . . . Sealtki tungib küünlawalgus, mängib toaseinul suurte punaste õitena, laskub põrandale, silitab waipa pehmet . . . Eemale diiwanile ei küüni enam palju tast. Seal lamab kahwatu, kokkuwajunud inimkogu.

Walu ja kannatusi on sõbrustanud temaga,

sügawaid karjatawaid jälgi jätnud. Kuid imelik rahu ja rõõm hoowab ta silmist, ta liigutusist. Pilg on kaugel, kaugel . . . Nüüd kõneleb ta. Aimab sõpra Jeesust enda juures. Temaga kõnelebki . . . Ja waikselt surub Jeesus ta oma rinnale . . . Põrandal, pehmel waibal istub poisike, tugew ja rõõmus. Ta jälgib silmi pöõrmata wanakese juttu ja temaski süütub imelik tuluke. Waibal punetawad tuhmilt punased laigud . . . Poisikesse põsed õhetawad. Ta nihkub weel lähemale . . . Ei näe kumbki neist tuppa astunud naist, kuulmatuks jääwad ta sammud pehmel waibal; kuiwetunud, muredest piitsutatud on ta terve keha . . . Istub diiwani jalutsi. Kaugel on teised tast. Ta näeb üle-pääsmatut kuristikku. Ta püüab kuulata; nad räägiwad ikka omast sõbrast, räägiwad Temaga, Jeesusega, kui oleks ta seal . . . Poisike toetab pea diiwani serwale, nagu ei suudaks ta enam. Seletamatu rõõm mängib ta näol, ta sulgeb silmad . . . Wanake räägib weel.

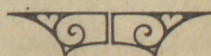
Piinlik on emal. „Wast on keegi kolmas tõesti nendega,“ wilksatab mõte tal. Rahutult näpib ta sõrmiga waiba serwi. Silmitseb nagistuwaid küünlaid, omi peeneid kahwatuid sõrmi, kohendab juukseid. Siis jääb ta pilk rippuma pojale. Pilgud kohtawad. Ta näeb walu poja hinges, mis ruttu wahetub jälle rõõmuga. Siis, siis, . . . hinge pidades jälgib ta poega . . . siis sirutab ta laps käed wastu kellelegi nägematule ja kõneleb: „Wõta mind, mu Jeesus, võta kõik!“ — Waiksemalt, kurbushelide segunedes sosistab ta siis: „Mu Jeesus, tule mu ema südamesse. Sünni temale,“ — pisarad silmist lämmitawad sõnad, pea wajub kättesse. Wanakese huuled liiguwad kaasa . . .

Kirjeldamatu hirm astub nüüd naise näole. Ta tunneb, kuis seletamatu wõim teda sunnib siit põgenema. Kisub naerule ta näo, kisub wihaseid häali talle suhu, kisub silmad sädelema . . .

Ah, ta wihkab ju seda wõimu . . . Ta ju igatseb ammu juba rahu, igatseb ühendust oma pojaga. Ta mees kerkib ta ette, ta kuuleb uuesti ta wiimseid sõnu: „Anna end Jeesusele!“ — tunneb uuesti, kuis haarab ta tema käe ja surub huulile, millel juba sina surma lähedusest, näeb ta pilku, täis rõõmu . . . — Ah, walus, walus on! Ta ringutub, sirutub, kui tahaks endast raputada kõik seletamatu, nägematu waimu . . . — Kas täna?! — — Kerkib weel teise mehe kuju, meelitab, naeratab, sirutab käsi ta poole — häbipuna tõuseb ta näole. Naine äigab käega . . . Ei! — kuumad wärinad läbistawad ta keha . . . Ta surub kae walutawale, tormawale rinnale. Siis tõuseb ta. Tuikudes lahku. „Olen wist haige!“ — sõnub.

Nuiksudes langeb poeg wanakese rinnale. Kuid Rahuwürst wõtab ta hellalt oma sülle . . . Tema on wõitja. Ta ootab weel.

H. Kappet.

Esimene samm.

Ilmlikul kirjandusturul walitsend kriis tahab ka laineid lüüa meie wäikeses usklikus kirjanduses. On ilmud rida tooteid, on päewawalgust näind mitmedki teosed, mis wääriwad tähelepanu, kuid siiski tunduks mingisugust külmust. Ei leia need tööd nagu sarnast wastuwõttu, mida wõiks oodata.

Need põhjused sundisid usklikkirjanikke kokku tulema läbirääkimiseks ja mõttewahetuseks. See esimene samm sündis 21. nowembril K. L. Marley ja E. Männi ettewõttel. Kokku oli rutand Tallinnasse üle riigi 17 isikut; mõned kutsutuist saatsid terwitused.

Esimesena refereeris E. Mänd: „Waimuliku kirjanduse areng ja probleemid meil.“ Esiteks käsitas lühidalt waimuliku ilukirjanduse geneesi, mille esimesi jooni leiab D. H. Matsoni töös: „Sõdur surmawoodil“ 1919. a. „Elukewades“. Selle järele äratub enam tähelepanu album „Sihi Poole“, millele järgneb ajakirja „Noorte Elu“ ilmumine 1921. a. Wiimases on enam ilukirjanduslikke laaste ja töid. Wiljakaks osutub 1925. a. Ajakirjad toowad palju nowelle ja luuletusi; ajakirjas „Elukewad“ sünnib ses suhtes suur murrang. Kõige selle juures on isegi palawlikku närwlikkust, kuna päälegi raamat ilmub raamatu järele. Pais oli murt, wesi on ujutand kõik kohad üle. Ent kerkib küsimus, mis suunas tuleb seda juhtida, et saabuks õige tulemus.

Nimelt ta seab üles seitse punkti, mis nõuawad lahendust. Esiteks toob esile tööde keeleküsümuse, milles leiab siiski weel eba puhtust. Ta nõuab enam keeleoskust, süwenemist keeleillu. Wormis ei leia ta paremat; soowiks jääb enam klassilise wormi tarwitamine.

Mis tendentsi puutub, siis leiab lugejaskonnalt selle nõuet; on nüüd küll meie mõte ewangeliiseeriw, usulewitus me süzheeks, ent siiski tuleb tendentsi äärmusest eemale hoiduda.

Ala, mida pole puudutet, on kriitika. Samuti armastuslikest suhteist pole julet kõnelda.

Sisuliselt leiab ta rohkesti meeleolutamist. Enam elulisi käsitusi ja usulisi elamusi, on ta ütelnud. Lõppeks puudutab autorite ja lugejate suhet, kus puudub suurem kontakt; pole aset wõtnud kirjanduslikud referaadid ning selgitawad kõned, mis aitaksid enam tõsta huwi üldse uskliku kirjanduse wastu.

Teiseks esituseks on H. Kappeti referaat: „Meie waimuliku ilukirjanduse karakteristik“, täienduseks eelmisele ettekandele. Domineeriwamaks on olnud tõis mollhelid, elu kurwad toonid; luules rohkesti leiduwa sügishalluse seas wilksatab harwa mõni kewademeelne luuletus. Ilusamaiks on osutund K. L. Marley „Luige laul“, milles peegeldub elawalt jutlustaja traagika. Pikemaist on mainitaw E. Männi „Maaja Moreen“. Harilikuks on saand dialoogid uskliku ja päästmata wahel; ainet on annud rohkesti loodus pää kõigist ajast, meri, endawaatlused Jumala ees; eriti on meeleolusid. Kahjuks on realistlikkude elujõuliste tüüpide ase

weel tühi. Romantilised palad ei suuda alati awalada suurt mõju. Arwab selle ehk tingit olewat wähesest kokkupuutest Jumalaga, samutigi kutse puudusest sel põllul töötamiseks ja ajanappusest tööde wiimistluseks.

Enam tunnustet luuletajaiks peab M. Krimmi ja P. Sinki, ehk küll oleleb weel nooremaid, kes ajakirjus praegu elawad ja töötawad.

Stiiliselt leiab paremaks wõiwat pidada D. Fiskarit oma „Siniste warjudega“, milles töö „Ma olen sind igawese armastusega armastanud“ eriti hästi on wälja töötet. Wälimuslikult on kõige enam õnnestund sama autori raamat.

Sellega lõpetab oma huwitawa referaadi, millele järgnewad wõrdlemisi elawad läbirääkimised, nii et kawatsetawa seitsme punkti asemel jõutakse arutada suure rutuga waewalt wiis.

Esimeseks oli jällegi keel; ja nimelt, kas tarwitada uusi sõnu ja keelendeid wõi jääda harilikude ja labaste sõnade ning fraaside juurde, sest olla põhjusena mitmeti asjaolu, et keel olla liig modernne, arusaamata lugejaskonnale. Kohaseimaks leiti jätta kirjanikele wabadus ses suhtes, kusjuures wiimased püüaksid niwõrt wastu tulla, kui nende sisemine hingelaad lubab.

Enam debatti kutsub esile tendentsiküsümus, milles jõutakse enamwähem referaadis esitet põhimõtteile. Muu seas peetakse lubamatuks sündmuse loomuliku arengu wägistamist tendentsi läbiwiimiseks ja idee propageerimiseks.

Mõttewahetuses sisu kohta selgub weel, et wajalised on tüübid, eriti pühituslikud kujud, mis wõiksid palju eeskuju pakkuda. Tõesti suur warakamber awaneb siin! Loodame, et pea tohime mõnda sarnast tööd nautida.

Weel peatutakse kriitika juures, mida seni pole pääaegu olnud. Ta on tarwilik, kuid wajak suurt oskust ja ettawaatust kaswatawa, mittehäwitawa mõju saamiseks. Lõppeks puudutetakse lühidalt weel organiseerimisküsümust, milline otsus tehakse ajapuudusel õhtul.

Ruttu möödusid need tunnid. Olles weel waikeses palwes Isa ees, asja Tema ette kandes, lahusime koost.

Pärastlõunane suurem koosolek „Sinise Risti“ ruumes sai suure osawõtu osaliseks. Pääle laulukoori ettekannete ja deklamatsioonide oli 2 referaati: E. Adralt: „Olewiku waimulik kirjandus meil“ ja E. Millilt: Ilukirjandus tegurina ilmawaate arengul“. Eriti huwitaw oli wiimane ettekanne. Ütles muu seas, et igaüks kirjutab enamwähem sellest olukorrast ja olust, mida on kogend ja milles tegutseb, neist ihadest ja kirgedest, mis tas põlewad. Jääb küsimus meile: „Kas tahame nendesamade ülbete ihade ja kirgede orjaks muutada nende raamatute mõjul ja sellise ilmawaate omandada wõi wabaks saada Kristuses?“ Lõpuks puudutas P. Sink talle omasel huwitawal wiisil piiblitähtsust.

Pärast üldist koosolekut koguti veel hommi-
kuuse jätkuks, kus muu seas otsusteti weebruari-
kuuse lõplikule seisukohale jõuda organiseerimis-
küsimeses.

Esimene samm on astut. Asi on paigast wee-
rema hakand. Loodame, et ta seisma ei jää, waid
wõib kaswada wõimsaks, õnnistusrikkaks jumala-
riigitööharuks. V. V.

Georg Steinberger.

Ainetel J o h. S a r o w.

4.

Laiades ringfondades paluti lõpmatult ja tõsiselt
tema elu pärast, ent paljud uskusid, et Jumal walwed
on wõtnud kuulda. Wend ise jäi ufus seisma Ju-
mala ette wiimseini, teades: „Meie Jumal on Päästja
ja Jehoowa Issand saadab surmast wälja (Laul 68 : 21).
Sealjuures oli ta aga walmis igal filmapilgul Iss-
fanda kutsel minema. Juba tema kannatusajal oli tal
imelik nägemus.

Oli pühapäew. Terve päewa oli ta üsna nõder
ega rääkinud peaaegu sõnagi. Arwati surmanõrkuse
olewat. Ta istus tugitoolil täiesti kofkuwajunnult. Oh-
tul wastas ta rawitseja de Eliise küsimusele: „Mul
on üsna hea, walu ei ole. Juba mõned päewad he-
liseb mu südames laul: „Suur rõõmupäew on juba
käs.“ Mulle tundub, nagu ootaks mind miski iseäralik
rõõm. Mul oli ka pärast lõunat, kui ma kõnelda ei
wõinud, imelik nägemus. Ma nägin kaugelt Jumala
linna, uut Jerusalemma ja kolme inglit, kelledest kaks
maha tahtsid tulla, kuid feda kolmas tagasi hoidis.“

Kõikidele sai nüüd selgeks, et ta weel siia pidi jääma.
Nüüd tuli wäga kannatusriikas aeg, kus kalli wenna
waimu, hinge ja ihu nagu kulda tules sulatati, ja siis
alles wõis ta aulisse Jumala linna minna.

Seda walusat teed pidas ta pühaks kohtuks oma
terwe olemuse üle. Ta ütles ford: „Issand on mu
terwe elu ja töö üle kohut mõistnud, aga mitte joonte
üle, milledes ma töötanud ja mitte eesmärkide üle, mida
olen püüdnud saawutada.“ Sageli kaebas ta: „Ma
ei ole kõik lõpuni elanud, mida ma olen jutlustanud.“
Püha elu, Jeesuse elu, elada oli juba terwispäewa-
del tema ülim soow. Kui ta omaelu kuidagi wiifi
awaldus, oli ta sügawasti õnnetu. Kannatusajal täi-
tus ta süda ülewoolawal määral armastuse ja halas-
tusega kõigi inimeste wastu. Sageli ütles ta: „Wen-
nad, olge armulised waeste inimeste wastu.“ Issenda
üle kaebas ta, et liig wali olnud. Kes teda tundis,
teadis, et Issand talle palju armastust oli kinkinud
kaasinimeste wastu.

Tema armsa sõbra Heinrichi küsimusele: „On sul
mõni sõna minu jaoks?“ wastas ta: „Wend, ole õi-
eti õrn oma Jumala wastu.“

Ford ihkas ta omale tükk paberit. Kui ta feda oli
saanud, kirjutas ta fellele wärijewa käega: „Minu sihe-
mus on halastuskiitus“ ja andis paberi waikides de
Eliisele.

Madal olla ja end madalaks pidada, oli põhijoon
tema olemuses, mis haigusajal weel selgemini nähtawale
ilmus. Sageli ütles ta: wennad-õed, jääge wäikesteks,
saage weel vähemaks, pidage end madalaks. Kui ma
koju lähen, ärge otsige suurt meest siia tööle: „Issand
annab teile wäikese lihha wenna.“ Tolleaegsest wen-
dabe ja õdede kirjufut südame peal kandes, tahtis ta
armastaja ifana muretsfeda enne oma surma ise weel

endale jäwletulija. Ta kõneles sel otstarbel mitme wen-
naga, kes aga seks jumalifku kufset polnud saanud.
Tihti troostis ta õde Eliiset sõnadega: „Ma jään teiega
waimus ühendusse, ma wõin teid paremini aidata, kui
ma enam lihhas ei ole, kui siis, kui ma lihha jään.“
„Minu äraminimine on teile kasulikum, kui mu siia-
jäämine;“ ütles ta teine ford. „Teie saate Issandalt
erilise õnnistuse majja ja tööle pärast minu surma.“

Nii on ka sündinud: Jumal on ihu poolest wenna
ära wõtnud, aga mitte õnnistuswoolu wähandanud,
waid kõigiti weel rohendanud. Wennad ja õed on
feda tunda saanud, mis inspektor Kappard matuspäe-
wal ütles: „Nüüd on tükk Remismühlet Jumala trooni
ees.“

Tühi plats, mille kallis kojuläinu on jätnud, ei
ei ole weel ühegi teise wennaga täitunud, aga Issand
ise täidab feda.

Kallis wend lõpetas oma elukäigu kannatuses Talle
jälgedes käies, milline tema kristliku elu peateemiks oli.
Talle olemus murdis läbi raskest kannatuses. „Talle
hingab mu hing,“ oli terwispäewil tihti ta ütelus.
Kannatuspäewil, kui liig raskest tahtis minna, aitasid
teda wägewasti tema rawitseja de Eliise sõnad: „Wend,
need on Talle kannatusjäljed; need wiiwad ausse.“
Püha tund oli see, iürife aeg enne ta kojuminekut,
kui ta wenna Wäckerlingi oma woodi ette lastis tulla
ja suure kindlusfega dikteeris:

„Oma matmisel palun ma kabeleis mitte kõnet pi-
dada, waid mulle ainult laulda laulu: „Oh rõõmu, kui
see ufutee on käidud.“

„Siin palun lugeda 84. psalmi, minu armsaimat psal-
mi, ja siis paluda. Surnuaial palun lasta laulda: „Ma
kummardan sind, armuwägi“ . . . kirjakohtad lugeda
Jlm. 7:13—17 ja 20:1—6. Lõpuks laulda wi-
mane falm mainitud laulust: „Seft Jeesu nime ülen-
dage.“ Pärast lõunat palun mälestuspidu kabeleis pi-
dada, kus wendadele sõnawabadus on antud.“

Wiimseil tundidel lastis ta omale ifka ette lugeda
laulu:

Oh Issand Jeesus, kui sa mind ei päästaks *)
Ja kui su weri minu eest ei kostaks,
Kus tahaksin ma waene paika leida,
Kuhu end peita?

Siis tohtisid kõik kodafondsed ta woodi juurde tulla
ja igaihe jaoks oli tal armastus- õhutus- wõi tänu-
sõna. Wenna Kreuzile, feda ta abilifeks Issanda tööle
foowis, ütles ta: „Jää õieti wäikesteks ja ära mõtle
iialgi, nüüd olen ma suur, waid mõtle, ma tahan weel
wähemaks saada, et Õnnistegija sind kõrwale ei heida.
Ära ole wali, waid ole armuline. Ole wendadele ja

*) See laul on tõlgituna G. Alfo „Waimulik laulja“ nr 130.

õdedele toeks, aga mitte mureks. Ära jutusta rohkem, kui ja elad, vaid mõista kohut enda peale. Jssand õnnistagu sind ja hoidku sind."

Nüüd läks ta kiirete sammudega kodu poole.

Ülestõusmispühade laupäeval oli kallis wend üsna waike. Ohtul luges ta weel „Kristlikku Rahwalehte," et näha, millist aega jumalariigikell näitab. Ka õõ oli wõrdlemisi rahulik. Ülestõusmispüha hommikul oli weel lühike wõitlus, kuna sel ajal teenijad majalapsed laulsid tuttawat ülestõusmispühade laulu: „Ülestõusnud on nüüd Jssand" . . . Selle järele uinus ta waikesti magama, et Jssanda auilmumispäewal ärgata. See oli 3. aprillil 1904. Meie wend oli siin maailmas rännanud 38 aastat, jättes ihulifest omasteist sügawasti kurwastatud ema leinama., kes 7 kuu pärast pojale järele läks. Neljapäewal 7. aprillil kanti wenna ihu hauale arwurikkal sõprade ja õdede-wendade saatmisel ja osawõtul. Matuse peeti tema joomi järele.

Õed ei omanud enam wenda nähtawalt enda seas elades, aga waimus kestis sõjadus temaga edasi. Oleme meie ju tulnud „Siioni mäe juurde ja elawa Jumala linna, taewaspe Jeruusalemma ja tuhandete inglite juurde, estitjündinute kogu ja koguduse juurde, kes taewas on üles kirjutatud, ja Jumala juurde, kes kõigi kohtumõistja on, ja õigete waimude juurde, kes täielisefks on saanud, ja uue seaduse wahemehe Jeesuse juurde ja riputamiswore juurde, mis paremini räägib, kui Abeli weri." (Heebr. 12 : 22—24). Lõpetuseks olgu mõni reake wenna seesmisest ümberkäimisest oma Jumalaga. Ühel fuurreedel, kui ta oma Jssandaga lepingu oli teinud, mitte midagi maa peal peale Tema omada, kirjutas ta järgmised sõnad :

Jssand Jeesus!

Wina annan enese ära waimu, hinge ja ihuga, kõigeaga, mis mul on ja mida oman, Sulle! Wõta mind wastu ja lase mind ükfinda, täiesti ja igawesti Sinu oma olla! Ma tahan olla siin maailmas nagu Sina olid selles maailmas — oma elu kaotades; lahutada kuni seesmise erguni kõigest, mida patuks ja omaeluks

nimetatakse; oma wäliselu seada sisse Sinu madaluses ja waefuses.

Jeesus!

Sa oled mind kutsunud pimedusest omi wägeward nõusid kuulutama, aga Sa pead mind enne oma wägeward nõude ofalifefks tegema.

Minu elu moto peab olema :

Ei midagi mulle!
Ja minu lõbu maa peal:
Sinu tahtmist teha;
Minu ehe peab olema:
Sinu waefus ja alandus!
Minu elueesmärk peab olema:
Sinu, Talle sarnaseks saada!
Minu lootus peab olema:
Su jälletulemine!

Tal oli sügaw igatus Jeesuse waefuses elada. Keegi ei teadnud sellest; ainult õe Eliisele usaldas ta seda awaldada. Ta ei tahtnud, et keegi pidi teadma seda, sest waenlane püüdis muidugi äärmuseni igapidi kõige kawaluslega teda sellelt pühalt pinnalt ära tuua. Ta ei pidanud end küll selleks, et tõotaks Abrahami fuure, õndsja põhimõtte järele: „Ei midagi mulle," juba tema elus oleks olnud täidetud; aga ta terve igatus seisis selle järele. Tal oli Jumalaga südamlit ümberkäimine. Jumalajõna oli tal üle kõige. Tema toas ei olnud peale piibli palju muid raamatuid näha. Need, mis ta ennemalt endale oli muretsenud, seifid liigutamattul kapis. Ta rõõmustas ainult raamatu üle, mille siju ükfinda sügawast Jumala sõnast oli ammutatud. Tersteegeni kirju armastas ta väga; tema igatus oli ka sarnasesse ofadusse Jumalaga jõuda. Ta läks ka igawesele kodumaale jamal päewal kui omal ajal Tersteegen. Meie lahtume wenna Steinbergeri eluloo juurest apostli sõnadega: „Wõelge oma juhatajale, kes teise jumalajõna on kuulutanud, pange tähele nende elu otsa ja käige nende usu järele! (Heebr. 13 : 7).

8. XI. 26

Mu sõber!

Näib, kui süweneksid jällegi kurwameelsusse, mis igal hilissügisel külatab Su hinge. Su wiimast kirja läbistas selline sügismelanhoolia, et eneselt tahtmatult ikka uuesti küsisin: on see tõesti Sinult, kes alatasa aratab „tõsiseis" inimesis pahameelt oma südamliku naeruga, tihti näiliselt tõsiste asjade juures; Sinult, kes elu kurwemaiski läbielamusis oskab leida lohutust terawmeelse huumori abil ja ei allu meeheitele elu raskemilgi tundidel.

Oli muidugi rumalus, et üldse wõisin nii küsida. Noil lugematul ohtuil, mis oleme weetnud koos, olen ju küllalt tutwunend wapustawate üleminekuiga Sinu tundeküllases hinges. Olen sõnatu olnud üllatusest, kui äkki, kesk meeolultsewat, näiliselt kergemeelset kõnelust, tärkasid Su hin-

ges rasked probleemid, elu- ja igawikuküsimused; kui kustus sädew rõõm Su silmis ja need peaeagu kokkunult wahtisid toa tühjusse. Ja eks kõnele Su muusika, mida nii armastasin kuulda tundide kestwusel, sügawast kalduwusest kurwameelsusele.

On õudne, liikuda alalõpmatult inimeste keskel, kes sinust pealegi huwitet, ja tunda end ometi täielikus üksinduses, kui oleks ilmaruumide tühjus su ümber. Miks ei peaks see tühjus siis wiimaks asuma ka hinge, ühenduses üksinduswaluga?

Mu sõber: ei ole midagi imestamiswäärilist selles, et need Sind ümbritsewad inimesed suudawad ükskõikselt mööduda elu tõsiasjust, mis Sinu sünnitawad suuri kahtlusi usu ja Jumala üle. Eks ole nii, et elu wäiksemadki tõsiasjad omawad oma raskuse ja jõu waid inimhinge läbielamusis.

Selle tõttu on läbielamused, mis üks ja sama tõisasi ellu kutsub paljude hinges, samuti kauged ja lahkuminewad üksteisest kui need inimesed ise oma iseloomu, mõttemiisi, tundeilma poolest.

Suur loodusteadlane nägi langewat õuna ja see tekitas läbielamusi tema hinges, mille tagajärjeks oli loodusseaduste ülesleidmine ja rajamine. Tuhanded olid tähele pannud sama nähtust, ent midagi ei kutsund see ellu nende hinges. Sarnaseid näiteid wõiks otsida leegion. Sama lugu kordub ka läbielamusi, mis puudutawad elu- ja igawikuprobleeme.

Mitte näha neid tõsiasi, et mitte kaotada oma hingelist tasakaalu? Mu sõber: küllalt on neid, kes loodawad pääseda tagaajajaist, peites pea liiwa alla. Rõõmustan, et Sa nende hulka ei kuulu. Lõppude lõpuks: mille eest wõtlemine meie siis? Eks ole tõe see, millele püüame ohwrida oma nooruse ja jõu? Wõi kahetsed Sa noid õhtuid, mil heitsime poole õõni oma mõistusega ja hingega, püüdes rajada teed eluwäärtusile? Weel enam: igawikuwäärtusile.

Ei! kõik elukogemused on meile teretulemast;

ka need, mis näiwad põhjani wapustawat meie seniseid aluseid.

Ent ühe peale mõelgem: ei ole kõik need tõsiasiad ja läbielamused kaugeltki nii suure wäär-tusega, kui see meile näib esimesel hetkel, mil nad wajuwad täie raskusega meie hinge. Kui paljud saatuslikult rasked järeldused, mis tegime Sinuga, näiliselt sunnitult elukogemusist, osutusid hiljem eksitusiks. Wajame aastaid kestwat järelekaalumist ja sisemist süwenemist, enne kui paigutada leitud tõsiasiad oma hinge raudwara hulka, neid wõttes elutõdedena kaaluwaina, sundiwaina.

Usu mind, mu sõber: kewadpäikese kullas haihtuwad wiirastusina paljud sügishämaruses kootud kangad Sinu tõttjanunewas hinges. Milleks siis too sügaw kurwameelsus, mis sunnib Sind tundide wiisi sihitult hulkuma tühjenend rannikul langend sügislehtede mitmewärwilisel linikul, hallide woogude raskemeelseist helidest saadetult? Tead küll isegi seda, ent seadused, milliseile allub Su hing, on suuremad kui Su wõime nende üle walitseda.

Loodan peatselt Sind külastada. Siis pikemalt.

Sinu Ernst.

Wäljawõtteid Ameerika ja Poola C. E. lehist 2. Rajariikide konwerentsi kohta.

Dr. Clark'i kirjutus lehes „Cristian Endeavor World.“

Oma praeguses kirjas toon ma teateid Balti riikidest ja nende teisest Rajariikide konwerentsist. Rajariikide all mõeldakse Wenemaa piiräärseid riike, mis hiljuti wabanesid Wene despootilisest wõimust. Need riigid on: Poola, Soome, Leedu, Läti ja Eesti.

„Edu wabariikidele,“ on Ameerika terwitus neile kõigile.

Soomemaa, mis asub teine pool Balti merd, see tuhandejärwemaa, wõiks rohkem kuuluda Skandinaawiale, kuid sarnaselt teistele on seegi maa kaua olnud Wene wõimu all — praegu on ta õnnelikus wabaduses.

Läti, Leedu ja Eesti on põllumajanduslikud riigid. Suur osa nende maaalast on kaetud metsaga, iseäranis rikkad on need kuuskedest ja kaskedest.

Eesti pealinn Tallinna, kus konwerents peeti, on huwitaw wanaaegne linn, mis asutati Balti mere äärde rohkem kui 700 aastat tagasi. Tugewad kindlusmüürid wallikraawidega kõnelewad wõitlusrikkast minewikust. Kirikud on suured ehitused silmapaistwate terawate tornidega, kuna Wene kirikud hiilgawad kulla, hõbeda ja wärwide külluses.

Konwerents peeti umbes pooltosinas saalis; gümnaasiumide ja teiste koolide saalid olid lahkesti lubatud tarwitada C. E.-lastele.

Konwerentsi osawõtjaist olid enamuses eest-

lased. Soome saatis üle mere umbes 100 delegaati ja Läti sama palju. Poola oleks tahtnud saata paljusid, kuid passide saamine oli rewolutsioonide tõttu raskendatud.

Mõneski suhtes oli see tähelepanemiswäärt konwerents: paljude maade esindajate poolest konwerentsil, mitmesuguste keelte tarwitamiselt, laulul ja isiklikult tutwuselt juhtidega. Programm oli trükitud wiies keeles. See oli tõesti mitmesuguste keelte kogunemine. Suurem jagu koosolekuist olid eesti ja saksa keeles, mõned soome keeles, mida tõlgiti saksa ja eesti keelde. Minu kõnede puhul seisid kaks tõlki alati mu kõrwal — Eesti ja Saksa, wahel isegi kolm — Eesti, Saksa ja Soome. Oli wist küll wilts korrata mu waeseid mõtteid kolm korda, kuid — polnud midagi parata.

Teine asi, mis kõitis mu huwi ja imestuse, oli laul. Üldine laul oli kõigiti wõimas. Juht lihtsalt astus toolile ning märguandmisel ühegi mänguriista saatmata algasid laulu koosolijad ja laulukoor, mis koosnes umbes sajast noormehest, neiust. Eesti ja Soome koor laulsid waheldamisi sõbralikult. Nad andsid kontserdi Luteri usu kirikus, kuhu oli müüdnud pileteid üle 2500 kuulajale. Kahe tunni wältusel pakuti waimulikku muusikat. Suur kuulajaskogu jälgis lõpuni waimustatult, kuid ühelegi laulule ei järgnenud käteplaksutus, sest see oli kirikus.

Lõpuks üllatas ja rõõmustas mind isiklik tutwunemine nende ühingute juhtidega. Pastor Marley Eestist on ajakohaselt omal kohal, imestuswääri-

liselt tegutses ta kui liidu esimees. Kuid mitmesuguste muude ülesannete ja kohustuste pärast oli ta sunnitud lahkuma Eesti C. E. Liidu esimehe kohast. Endine sekretär pastor Sink waliti tema asemele. Nad mõlemad korraldasid toreda näituse, kus olid välja pandud diagrammid, statistilised andmed ja pildid C. E. liikumisest Balti riikides.

Pastor Rabe Riist ja pastor Freimann Miitawist, Läti ühingute juhid, on armastatud ja austatud oma töö tõttu; samuti ka wennad Jokised Soomest, kes hiljuti pidasid wiljarikkaid ewangeliatsiooni koosolekuid soomlaste hulgas Ameerikas, härra Attila, tuntud laulja ja helilooja Soomest, ja pastor Lassahn Poolast. Nad on kõik tõsised ewangeeliumi kuulutajad, kes on sügawalt andunud oma ülesandele.

Enne kui lõpetada juttu Eestist, tahan ma kõnelda nende C. E.-laste iseäralisest suurmeelsusest. Ma olen teinud omale ülesandeks maksta alati ise oma kulud hotellis või raudteel, kuid Tallinnas kõigi mu katsete peale waatamata ei õnnestunud mul see. Selles linnas kartsin ma iseäranis teha kulu C. E.-lastele, sest neil ei ole mingisugust tagawara-kassat, et kulutada raha minu peale. Pealegi ei ole eestlased wõtnud mingisugust abiraha oma töö eest üleilmlikult C. E. liidult, nagu enamjagu kontinentaalriike.

Meile oli wõetud kõige parem ruumhotell „Peterburg'is“. Auto oli alati ukse ees, millal ja kuhu meie poleks tahtnud ka minna; samuti üks C. E.-lane oli alati walmis meid juhtima. Mul oli wõimatu kusagil raha maksta. Pealegi kinkisid mulle C. E.-lased elegantselt nahasse kōidetud raamatu, mis sisaldas üleswõtteid Tallinnast. (Eestist. Toim.) Proua Clark sai kena salli — Eesti käsitöö, mille juures mõned C. E.-lased olid töötanud ööd läbi terve kuu. Sellele kõigele lisanud roosid ja muud lilled.

Mul ei olnud juhust kohaselt tänada omi sõpru nende suurmeelsuse eest, nii tahan ma teha seda siin.

Meie jätsime Balti riigid sügawa lugupidamisega, sest olime näinud nende head moraalselt seisu ja elawat edasipüüdmist.

Poola C. E.-laste lehes „Jugendbundblatt'is“ kirjutab Läti jutlustaja Freimann muu seas.

Esra 5:8. Töö jõuab ja läheb hästi korda.

Kui ma midagi Tallinna konwerentsist tohin kirjutada, siis tahan ainult seda jutustada, mis

mulle isiklikult tähtis oli. Muu hulgas see, et on Soomes ainult 2500 C. E.-last. Miks? Nad ei taha oma ühingusse ühtki liiget, kes pole pöörnud. Selle maa esindaja ütles: „Meie Soomes asume seisukohal: parem väikese hulgaga, kes tõelikult Issandaga ühenduses, kui suure hulgaga, kes elab Jumalata. Meie arw on küll väike, aga ta areneb elawas ja suures tegewuses. Iga aasta koguwad tuhanded uskmatud meie ümber, neile kuulutame meie ewangeeliumi ja ikka jälle pöörwad üksikud neist Jumala poole. Seepärast on ka Soome noorsooliikumine äratusliikumine. Meie loodame, et see ärkamiswaim ikka meie hulka jääb. Loodame, et iga C. E.-lase soowiks jääb pöörmatuid pöormisele juhatada.

Siis tahaksin mõnda Eesti C. E.-lastest öelda. Tallinna on maa pealinn; seal peeti ka konwerents; kõigepealt on tunnustamiswäärne sealse noorsoo usinus. Olin pisaraini üllatunud, kui astusime terwituskoosolekule, ei uskunud omi kõrwu, siis laulsid eestlased lätikeelse terwituslaulu raamatuita, noodeta.

Terwituskoosolekul annetati ka armsaile Ameerika külalisile pastor Dr. Clark'ile ja tema abikaasale midagi. Jutlustaja Marley, senine Eesti C. E. liidu juhataja, annetas Eesti C. E. liidu nimel pastor Dr. Clark'ile albumi Eestist ja ütles mõned sõnad. Äkitselt tuli keegi C. E. öde, kandis midagi proua Dr. Clark'ile ja ütles luuletuse. Selles kõneles ta proua Dr. Clark'iga kui noorsooühingute emaga. Seal oli mu seas: „emasid on meil tarwis.“ Siis andis ta proua Dr. Clark'ile salli, mis Eesti wärwides wälja õmmeldud. Proua Dr. Clark oli sellisest armastusest wäga liigutatud ja ei teadnudki, mis tänust täidedult öelda. Siis pani ta omale salli ümber, nii et meie kõik natukese sellest näha saime.

Siis jäi mulle meelde Eesti C. E.-laste ohwimeelsus. Konwerentsil oli palju kulusid. Ajakirjas „Noorte Elu's“ tehti üleskutse erilise kawaga. Oli nelinurk 100 ruudukesega ja nüüd paluti, et üksikud noorsooühingud kataksid neid. Kes 1000 Eesti marka, umbes 27 zlotti, andis, kattis ühe ruudukese, ja tegelikult kaeti kõik 100 ruudukest ja ülegi.

Eriti huwitas mind Dr. Clark'i kõne jumalariigi töötegijate koosolekul. Ta jutustas esimese ühingu asutamise järgewat: noorena õpetajana lasus tal südamel oma koguduse noorte häda. Ta katsus mitmesuguseid waheldusi, kuidas aidata noori. Ta kogus neid laulusid õppima, ta tahtis

Eifeli torn.

äratada neis waimustust laulu wastu — aga tagajärjetu. Siis katsus ta mänge ja wõimlemist arendada ja mõtles, see tõmbab neid, aga ka see ei wälndanud kaua, noori ei rahuldanud ei laul ega mäng ükski. Siis pandi talle Jumalalt südamele: — meie peame sügawamale minema! Teised asjad olid head, aga mitte pühad. Seepärast kogus ta noori oma juurde ja seletas neile omi mõtteid, et sügawaimad südame mõtted haarati. Siis tärkas noorsooliikumine. Õpetaja Dr. Clark rääkis: „Ma panin nendele allakirjutamiseks töotuskaardi, et nad tahawad elada Jeesuse tahtmise järel. Ma küsisin neilt, kas nad tahawad igapäew paluda ja piiblit lugeda. Ma küsisin neilt, kas nad tunnistasid awalikult Jeesust oma Issandaks ja Päästjaks ja kas nad walmis oleksid mingisugust usuulist tööd tegema, mis õpetaja neile ütleb. Ma küsisin neilt, kas nad neid ülesandeid täidawad Jeesuse auks ja minu rõõmuks ja ka teiste rõõmuks ja mitte oma auks. Nad wastasid „ja, ja!“ — See Kristusega edasipüüdja ühing wõitis noori. Olen leidnud, et mitmesuguseis mais on olnud noori inimesi, kes on otsustanud „ja“ öelda ja Jeesusele jälgida. See ühing, kes nii kindlasti kristlikust rõhutas, kaswas, kuna teised ära jäid. Siis hakkas töö kaswama linnas sealses ümbruses, mitmesuguseis riikides, kogu ilmas. Pea b olemagi nii, et täielik otsus ainult Kristusega edasi püüda noori haarab. On küll mitmesuguseis töis mõningad wäga arad olnud ja öelnud: „Ma ei saa siiski!“ Oli keegi poisike, kes kogeldas. Ta ütles mulle: „Ma ei saa Jeesusele hästi tunnistada, aga ma olen walmis Jeesusele wigu tegema.“ Oled sa walmis Päästjale wigu tegema?

Meil oli konwerentsiõnnistus järeletulew. Sarnane wihmaga. Kui wihma sajab, siis pole just mitte ilus, aga pärast tuleb wihma wili. Paljud meist ei saanud aru kõigest, sest konwerentsil kõneldi peaasjalikult eesti keeli. Aga waimust, mis walitses, said nad õnnistusi. Kui me koduteel olime, hakkasime juba iseenesest Tallinnast kõnema. Küsiti: „Räägi nüüd, milliseid õnnistusi

elasid sina läbi.“ Nüüd kõnelesime nii, et kõik mõistsid. Siis ütles keegi: „Minul oli õnnistuseks, et ma konwersentsil Päästja auks uusi otsusi tegin.“ Ta tahtis juba peaaegu usku jätta, ühingust wälja astuda ja usklikest eemale hoida. Nüüd oli Päästja talle uustik ilusaks saanud ja nüüd ütles ta endale: „Sa pead nüüd teisiti algama!“ Pea pisarais palus ta: aidake mind paluda, et Issand mulle armu annaks, et wõiksin jääda sellele truuks, mis olen ette wõtnud. Keegi teine ütles: meie söidame warsti üle Eesti piiri, aga keegi ei tohi Eestimaalt wälja sõita, enne kui pole end uuesti Issandale pühendanud. Keegi wendadest tähendas, on meil üle minna kahest piirist, Eesti ja Läti wahel, patu ja armu wahel. Siidul Tallinna pidime 2 öde jätma maha, et ühel pass ja teisel passilt üleswõtte puudus. Siis ütlesime endale, seda on tarwis ka reisul paturiiigist armuriiki. (Kas tead Sa, mis passil peab olema? Seal peab Jumala Waimust kirjutatud olema: pöörnud ja pühitsetud.) Siis laulsime laulu: „Sulle hõiskan ma.“ Siis põlwitasime sõitwas rongis ja palusime. Püha Waim wiibis elawalt meie hulgas. Ilus palwetund! Harwa olen olnud sellisel palwetunnil! Keegi noormees puhkes kõwasti nutma. Ta tunnistas palwes omi patte. Ta oli üks meie pooldajaist liikmeist. Palwes töötas ta muuseas: „Issand, nüüd pead Sa mu täiesti saama!“ Palwe ajal awanes äkki uks. Konduktor nägi omaks imestuseks, et terwe waguni sõitjaskond põlwitas. Ta tuli teist ja kolmandat korda, siis lukustas ta ukse wäljaspoolt ja ükski wõõras inimene ei saanud sisse, meie wõisime ükski ja segamatult omas wagunis oma Issandat kiita ja austada. Suurim õnnistus oli meile koduteel Tallinnast, sest Issand sai omale noormehe ja mõnigi jättis oma patud Eestimaale. Neid õnnistatakse kõige enam ja nende hinged täidetakse Tema armuga, kel tühjad südamed on...

Dr. Clarkid pühitsejõid oktoobrikuus oma kuldpulmi. Seda puhuts ilmus C. E. Jmalitõu häälekandja erilise numbrina tundes igaft maailma, kaareft terwitust, millede hulgas ka Eesti oma oli.

Üleilmlikult C. E. konwerentsilt.

Peeter Sink.

3

Rõnda lõppes see konwerents. Järgmisel päewal algas ärasõit. Kohale jäid ainult Walefi minejad — neid paigutati ühte Baptisti Tabernaakli pühapäewafooli klasiidesse. Wiibijime seal paar ööd-päewa, nautides inglaste head wõõrastewastuwõtlust ja siis sõitjime laupäewal

Conway's se, Põhja-Walefis, kus Ingliise C. E-laste puhkemaja ajub. Nimelt oli igaft riigist 2 esindajale wõimaldatud seal prii ülalpidamine nädalajaks puhkeajaks. Meid eestlasti läts siiski kolm: R. L. Marley, ja Joh. Wühner ning mina — kuid Soome esindajana. Sõita tuli kiirrongiga omaette wagunis põhja poole. Sõit ja sõök rongil oli prii. Dr. Clark abitaa-saga sõitjid taala. Umbes 5-tunnilise sõidu järele hakkas paisuma läbi wihmaudu siniseid mägesid ühel pool ja teisel pool meri.

Pea seisatus rong Conway's. Lauludega wõeti meid wastu. Olime ajatunud iharapani — suurde sõidunautosse — sõitjime Holiday Home-Parli, millest tuli läbi minna, oli üle tee puude wahel riputatud lõuendil: „Teretulemast“ pea kõigis esinewate rahwaste keeltes. Samasugune lauludega wastuwõtt ootas meid ta puhkefodu ufjel. Kui kõik juba kohal olid, peeti maja juhatusel poolt terwitustõõned, ning selle järele juhutati igaüks tubadesse.

Tuppa, kus meil w. Marleyga tuli ajuda, asetati weel faks faksist, üks inglane, üks Ungari professor ja neeger Jamaika jaarekt, kellega kohe heaks sõbraks sain, ameti poolest „Jamaica News'i“ toimetaja Phillis ja sealsete C. E-laste kindral-jerretär. Oli Conway's kaafas weel teinegi neeger — India C. E-laste esindaja rev. Taylor.

Weel samal õhtul läks kogu seitskond, Clarkid ta kaafas, mäestiftu jalutama. Warsti aga wäijifid wanakesed ja pöörjifid kodu poole, kuna nooremad mõõda mägesid ebasõit rongid. Omapärafed on Conway mäed — kaunis kõrge, ilma metjata, kuid siiski roheliised, millesse seguneb lillat ja muid wärwe, sellega wärwiliets muntees maastiftu. Weel kaunimaks teewad teda aga udused sinised laugused ja mägesid mõõda ronimad pilwed wihmaseil ilmul. Lõymata wõib siis nautida Walefi maastiftu.

Kogu selle puhkenädala jookful tegime fagebaid sõite autodel ja osalt jala käies mäestiftu. Meed olid dieti kojutusõhked. Pikema autosõidu tegime nädalafõpul enne äratulekut — umbes 160 km. Sel telefonil käijime end. peaministri Lloyd George'i iluafas kodus, kus meil teejoomine oli for-

raldatud. Brona ühes tütrega ise teenisid külalisi. Võõrastetoe seinal rippus Lloyd George'i pilt olimaalast, mis kujutab teda peaministrina ametiühes. Igasüht esiteldi isiklikult ühes maaninnetuuga.

Zuhtus sel päeval olema sadune ilm, kuid just selletõttu seda romantilisemad näidid neid udused kaugused ja mööda mägesid ronivad pilved, mis nii madalal liikusid. Kord peatusime 2000 m kõrgusel asuva järve juures, kus kohasid mööda kive kõige kaunimad kosed. Ühse wõib siin mäestikus näha lõpmata palju hõbepaellana mäelõige mööda alla woolawaid sulgsewaid ojakesi, sünnitades juurepäralisi kofsi, milledest paljud on õige suured.

Maastiku iseloom on mõjunud ka rahwa iseloomule. Walesi rahwas on väga elaw ja tundeline ning laulnarmastaja, kui niisuguseid inglise Inglisemaal rääkida. Teatavasti ei ole inglased muusikaalne rahwas ega ole neil palju muusikaailma juuruji.

Nädala jooksul peeti ka kolm referaati: 1) Jumal — kõikide isa, 2) kõikide wendlus ja 3) Mis peame meie tegema? Neis küsimustes tuli aga täielik waadete lahtuminek inglaste ja kontinendi esindajate wahel, eraldi just põhjapanewats f. o. uuestijünni küsimuses. Inglise nimelt ei pea uuestijündimist jumalalapseks saamisteks tarwilikuts, sellega piibllialuelt ära nihkudes. Loomulikult järgneb sellele see õpetus, et Jumal on kõikide isa — patt ei wõi lahutada meid sellest seisusest. On waid lahe-ugused — head ja pahad lapsed, kuid siiski lapsed. Ja kõik maailma inimeid on wendnad Jumalaks.

Loomulikult ei wõinud me seda waatepunktist digustada ja andu Jumal armu, et me iialgi lihtsalt piibllialuelt aluselt ära ei nihkuts — uuestijünni läbi jumalalapseks! — Joh. 3:3.

See nädal tõi meile küll ihuliseks kofutust, kuid isemiseks palju wõitlusi ja kannatusi. — — Kuidas on küll nii tumedaks läinud! (Jer. 3:1) pidi prohwetiga seltsis kurtma.

Puhkenädala lõppemisel algas sõit kodu-

maa poole. Seekord walisime natuke teise reisuete, sõites

Brantsusmaa kaudu.

Londonis pikemalt peatumata astusime rongi, mis meid wiis Newhaveni poole. Kella 10 paitsu õhtul olime seal ja samusime läbi tolki laewa. Sõitjaid väga palju — paljud neist Inglise daamid, kes wiis sõitjaid kallisasju Pariisi õtma, kajutades odawat rahatursti. Dnnetis oli jällegi wainne meri. Umbes 4-tunnilise sõidu järele üle lahe Brantsusrannas Dieppe sadamalinnas, kust kiirrong meid wiis

Pariisi.

Meiega kaasa sõitis Tshheho-Slowakkia C. E. delegaat, kes tahtis Pariisi näha. Põõrase kiirusega tormas rong läbi Põhja-Brantsusmaa wõrblemisi kaunite maastikutude. Saksamaa kiirrongid sõidawad küll palju kiiremini kui meil. Inglise omad ehk weel kiiremini, kuid mainitud Brantsuse kiirrongis tuli wahesti hirm, et see rööpait wälja tornab. Alla ta ju ka kiirim maailmas. Mõnetunnilise sõidu järele olimegi wara hommikul Pariisis St. Lazari jaamas. Kogu sõit Londonist Pariisi oli kõigest umbes 9 tundi kestnud.

Meie tulekust oli teatanud oma kooliwennale kunstnik E. Wiraltile, keda aga ei kohanud. Selleajemel oli prl. Steinberg meil wastus, kes pärast ülitooli lõpetamist sõitnud Pariisi prantsuse keelt praktiseerima. Ja kõigi nende päewade jooksul, mis me Pariisis mööda saatime, aitas ta meid igal pool keeleliselt.

Ehk küll magamata ja wäsinud, otsustasime siiski kohe linna waatama minna pärast seda, kui olime wõtnud omale korteri hotelli. Käisime Notre-Dame'i kirikus, kus parajasti jumalateenistust peeti. Waldaw ning mästiline kirik seest oma arhitektuuri ja walgustuse poolest. Sama waldawat ja sügawat mõju awaldas Inwalidikirik eriti Napoleoni matuspaigaga. Napoleoni põrm on asetatud graniidist walnistatud toredasse puusärki. Samal päeval käisime weel kahes kunstigaleriis — Luxemburgis ja Louvre'is, ning õhtuks sõitsime Versailles'i, mille Ludwig XIV ehitanud ja

milles pärastpoole mitmed kuningad ja keisrid on elanud. Ta on kuulus oma imeilujate ja suurte parkidega, millede keskele on kaewatud suured tiigid ja asetatud toredad fontaanid. Palju skulptuuregi on siia üles seatud. Pääle ise on hiigelsuur. Siin tehti rahu ilmasõja järele. Waatasime tuba, milles neid koosolekut on peetud ja lauda, millel rahuleping alla kirjutatud.

Verseilles kohtasime ka kaht Eesti kunstnikku Syraf't ja Karro't. Esimene neist elab juba pikemat aega Pariisis esinedes näitusil.

Järgmistel päewadel käisime kuulsa Esifeli torni otas ja tumbatu sõduri haul, kus alatine tuli lõendab, weel kord Louvre'is ja ühes Luxemburgi ofakonnas. Esimeses on peajasalikult esitatud klassilised kunstitööd, teises uuema aja kunstnikkude omad. Kunsti alal käib Brantsusmaa teiste ees. Et parajasti modernistide näitus oli, siis külastasime ka seda salongi.

Lõunat käisime söömas harilikult Wene söögimajas, kus mitmed end. Wene aristokraadid olid teenimas. Ühse on wenelasi sajad tuhanded Pariisis ja väga tihti kuulub tänawail ning rongides wene keelt. Elu Pariisis on praegu väga odaw, mitmeti odawam weel kui meil Gestis. Parimaks ja odawamaks edasiliikumise abinõuks on maalaune raudtee, mis igaske linnaosia käib. 6 Eesti margaga wõis terve Pariisi läbi sõita. Nagu oleksid hiigla mutid Pariisi aluse ära tuhinnud, nii näeb see wälja.

Wiiepäewase Pariisis wiibimise järele istusime ühel neljapäewa õhtul kiirrongi, mis meid Berliini poole wiis jälle läbi Belgia ja Kölni. Seekord oli meie reisufeltsfond õige kirju: eestlased, wenelased, poolakad, sakslane ja prantslane. Keebe pärast lõunat olime juba Berliinis, ning järgmisel hommikul sõitime Stetini. Heameelega oleksime weel läinud Lõuna-Saksamaale Harzi mäestikku Wernigerodesse, kuid jättsime selle siiski tulewikku ja jättasime waid teed kalli kodumaa poole, kuhu meid Saksa aurik „Nügen“ esmapäewa hommikuks tõi.

August Woldemar Numann †.

Dotamatult saime kuulda kurwastawat teadet — wend Numann on surnud! Üks meie truuwidest kaas-wõitlejast noorsootöös on meie ridadest lahkunud. Tšsand oli ta kutsunud surma läbi oma juurde 5. nov. f. a. Leinama jäid omaksed ja Kuila noored, kui ka kõik ümbruskonna usklikud. Seda kurwastust ületab aga teadmine, et ta Tšsandas suri, kellele ta oma elus ja töös püüdis jälgida.

A. W. Numann sündis 8. detf. 1898. a. Kuilas Kokmardil. Ema igatus oli Jumalale elada ja ka poega, kes esimene laps oli, Jumalale kaswatada. Juba noorelt kutsus teda Jumal oma järel käima, kui Aug. Numann oli alles 17-aastane. Selleks mõjus kaasa ka palju isa surm. Jia oli elanud päästmatuna, kuid ligi aasta kestwa haiguse ajal oli saanud Jumal ta wastu rääkida ja

ta päästa. Julgesti Talle werele lootes wõis ta lahkuda siit ilmaft. Warsti kaotas wend A. ka oma wäikeste 2 1/2-aastase wenna. Keed juhtumised ei jätnud oma mõju awaldamata. Ta hakkas surmahirmu tundma. Hirm hukkaminemiseft rõhus wägewalt teda. Ta tuli ema kutsel jumalafõna juurde, mis kohe maad leidis patuhädas olewas hinges. Seal otsustas ta oma elu Tšsandale, kes ta eest oli surnud.

Tuli sõda. Sõjawäljalgi tundis ta õnnistatud Tšsanda ligiõlu. Kui Kuilas hiljuti usklikkude noorte keskel noorte C. E. ühing asutati, astus ta kohe selle liikmeks ja waliti mõne aja pärast juhatajaks, millises ametis oli surmani, töötades kõige agarusega oma ümbruskonnas noorsoo päästmiseks.

Rogu wiimase juwe oli ta haiglane, kuid püüdes

fellegi pärast jumalariigis edasi töötada. Kuid wiimati mõitis haigus. Ta lahkumistund oli waikne, lootuses Issanda peale, kes ta parimaks sõbraks olnud need 11 aastat eluteel.

Hageri kirikusse ja surmaiale oli hulk sõpru ja tuttavaid kogunud ta põrmu wiimasele unele jängitama.

Kuila laulukoor laulis veel mitmed laulud, kuna wened kõnelesid lahkunu mälestuseks.

Ta kohta maksab tõega jalm, mille Kuila noored ta mälestuseks pannud: „Sina hea ja ustaw sulane; sina oled pisiku üle ustaw olnud, mina tahan sind palju üle panna; mine oma isanda röömusse.“ Matt. 25 : 21.

P. S.

„Noorte Elu“ 1926. a. sisustif.

I. Arutusartiklid.

Armastus, mis on tugewam kui surm	174
Ei ole Jumalat!	135
Kaks suri minu eest. Saksa k. J. Sarow	65
Koduteel. P. S.	134
Kristuse reaalsus. C. E. Times	62
Kristuse rist. „Die Jugendhilfe.“ D. M.	64
Liivasse. P. Sink	115
Ma ei wõi ümber pöörda: mu mees pole jelle poolt. E. Moderfohni j. J. Sarow	175
Mis kasu on ristiusust noorele? W. Rakles	23
Mis ristiusust mult ära wõtab? P. S.	155
Mitmesugused häälled. P. Sink	46
Oh, oleksin ma ristiniimene! Wene k. A. A.	156
Suur tapamaja. P. Sink	3
Suur walgus. P. Sink	195
Ära puuduta pattu!	114

II. Pühituslikud ja waimulikud artiklid.

Andmine ja wõtmine. „Wehr u. Waffe“ L. H.	42
Elu ilma tegudeta. Inglise k. G. T.	48
Georg Mülleri kõne noortele töötajatele Gestiist. D. H. Matson	101
Jmelik nimi. S. D. Gordoni j. Joh. S.	157
Jmelik saladus. Saksa k. J. Sarow	117
Joh. 15 : 4. E. Tannebaum	156
Jumala sulane Kristus. A. Sildos	159
Jumalafõna. Saksa k. J. Sarow	47
Jutlus tühjadele kirikupinkidele. Gestiist. P. S.	157
Kaotustega ja ülejäägiga majapidamine. P. Sink.	154
Kas on wafkkohti piiblis? F. Hellmanni j. P. S.	180
Kas „poistepa“ on patt? „Eufwadeft.“	188
Kes on suurem taewariigis. Joh. P.	65
Kohtumõistjate raamatu ülewaade. G. Scroggie j. G. T.	9
Kolmekordne kutsse. A. Lindjay Glegg	72
Kutsjutud, walitsetud ja ustawad. Joh. P.	196
Kõrwekuningas R. L. Marley	67
Käsi ja arm. K. Kaups	178
Maratonijooksja P. Sink	28
Balu usus ja ära mõtte fakkipidi	114
Palwelahing. D. M. Pantoni j. G. T.	176, 197
Ruti raamatu ülewaade. G. Scroggie j. G. T.	31
Segaseist asjust D. M. Pantoni j.	7
Teile noored. F. A. Rees	4
Tõsine sõprus. A. J.	169
Täieliku Jumalale andumise saladus. R. A. Dorrey j. J. Sarow	5
Ufutee kingad. A. Sildos	136
Ufwaade. Saksa k. Joh. Sarow	160
Wend Kwartus. F. B. Meyeri j. Joh. S.—w.	22
Ühendatud kuningriigi ülewaade. G. Scroggie j. G. T.	

Üleandmine. E. Scutrabi j. J. Sarow	118
7×3 E. H. j. W. Garohs	22

III. Elulood ja nekroloogid.

Asiisi Franz, Jeesuse Kristuse sõjamees. H. Nederni j. J. Sarow 13, 36, 55, 74,	126
August Woldemar Numann †. P. S.	
Georg Steinberger. Ninetel J. Sarow 146, 166, 189, 205.	

Päästearmee kindral Bramwell Booth — 70-aastane.	109
Woldemar Moojes. R. W.	109

IV. Jumalariigitöö ja C. E. liikumine.

Aastate wahetusel. R.	3
Christian Endeavour'i liikumine rajariikides	85
Christian Endeavour'i Ühingu põhilauseid. Gesti. L. Hammer	170
Dr. Clarki kõne Rajariikide konverentsi jumalagajatu-koosolekul	141
Gimene samm. W. W.	204
9. Gesti Ühendatud usklikkude konverents. L. H.	139
Kümme küsimust C. E. liikumise kohta	84
Mõnda J. C. E. laste waimulikust konverentsist. L. Hammer	28
„Noorte Elu“ kaastöölistist. R. W.	94
Reis Aeriisse. Djawõtja	144
Sõit Helsingisse. P. Sink	32
Teine Rajariikide C. E. konverents. L. Hammer.	118
Teised usklikkude noorte õpetlikud aliantkoosolekud Haapsalus. P. Sink.	12
Tere tulemast	81
Tuhandajärwemaal. P. Sink	141
Usklikkude algtooli awamise puhul	171
Usklikkude kool. H. K.	150
Wiis aastat „Noorte Elu“ elus	90
Wäljawõtteid Ameerika ja Poola C. E. lehist 2. Rajariikide konverentsi kohta.	207
Üleilmlikult C. E. konverentsist. P. Sink. 164, 182,	209
Ülewaade C. E. Liidu kirjastikust. Boetae vor.	97

V. Jutustaw ilukirjandus.

Melad langefid. P. Sink	124
Churong. P. Sink	52
Hans Nielsen Hauge. Soome k. P. Sink	186
Jgatjuslinnud. A. Tilk	106
Juubal. H. Nederni j. D. W. 16, 38, 56, 75,	129
Jõuluõhtu wanglas. Soome k. P. Sink	199
Jõuluõhtul. H. Kappet	203
Kesköö tunnil. P. S.	163
Kodu poole. D. J.	51
Laewal. R. Sinif	184
Lahkuwad luiged. M. K.	162
Laul waluse. D. J.	69
Lumi. M. K.	12

Nurjaläänud enesetappe katsed. E. Engelhardli	
j. M. Kerg	25, • 43
Pilte kewadest. P. Sink	105
Pühendus ühe uskliku ema surma puhul. Th. M.	
j. D. H. Matson	145
Rahu. J. W.	146
Seotud. P. Sink	103
Shatami kirikuõpetaja. E. Dehler-Heimerdingeri	
j. M. Kerg	148, 168
Südamete lein. W. Tuominen. Eest. P. S.	198
Tähtede jutt. P. Sink	12
Tõ tulekul. P. Sink	125
Ule kaugele woogude. M. K.	69
* * * Ernst.	206

VI. Luuletused.

Nja astmeil. M. Krimm	83
Anna andeks. M. Krimm	197
Etu. P. Sink	102
Haud hinges. M. Krimm	186
Inimestest ja armastusest. P. Sink	138
Kui naerdes läksid. E. Mänd	104

Kui waitin ma	M. K.	116
Kui armastus lehwimas. K. Kiiver		145
Küind. P. Sink		110
Loida mu sees. M. Krimm		47
Me kutsume teid. M. Krimm		95
Miks seisad ja tööta. M. Krimm		7
Oh mis hea. E. Liigand		134
Taewa poole! D. Leilow		102
Talwõ. E. Mänd		27
Uuesti tulles. L. A.		170
Wiimane laul. E. Mänd		137
Tõ rongis. P. Sink		157
* * * M. M.		134

Ewolutsiiooniõpetus. Mineil G. T.	34,	52
Sappho ja surm. Saksa k. D. W.		49
Waimline wõitlus alkoholi vastu. J. C. Jgle-		
hart'i j. T. K.		2
Wesuuwit. Saksa k. D. W.		50
Peale nende on peaaegu igas numbris kodumaa ja		
wälismaa teateid, mõndasugust ning C. E-lastepiibli-		
lugemise teemiraamatut.		

Kodumaa teateid

Tõttegijate wendade kursus peeti tänawu nagu iga aasta Tallinnas 10.—13. novembrini. Ka seekord oli see väga õnnistatud. Wendi oli kokku tulnud siit ja sealt juhatusi saama piibliturimiseks ja tõttegemiiseks Issanda wiinamäel. Meie õpime surmani. Oleks wõimud loota siiski veel rohkemat oawõttu. Näib, nagu oleksid mõned wennad küllalt targad õppimiseks.

K. Kaups käsitas poolleijäänud Rooma kirja seletamist, mis oli kõigiti jägawõpetlik. Peale selle käsitas wäikesi proh-weteid ning edasi minnes ka homileetikat. Mõnes küsimuses tuli väga elawat ja selgitawat läbirääkimist. Esimene sellelaadiline oli tänawusel kursusel proowitõne, mis liiju läbi langes w. Wälja oaks. Teiste referentidena olid: K. L. Marley, refererides meie Eesti waimulikust kirjandusest, eraldi aga wiimasel kahel aastal ilmunust. Leiab, et meie majanduslikud olud pole wõimaldanud täsedamaid raamatuid kirjastada, kuid suurelt on ta meie ühupundis selles jäädid.

P. Sink kandis ette Afrika misjonäri Robert Moffati elu-lugu, mehest, kes usis töötas mustade keskel juure õnnistusega. D. Matson on walinud oma ettekanne aineks „Antikristus“, tarakteriõperides teda piiblitwalgujel.

Ikka iga aasta on meil õnn olnud kedagi wõdeast oma keskel terwitada. Täna wu wiibis kursusel kodumaale puhkusele sõitnud Egiptuse misjonär õde Aleksandra Biblik — kirjeldab kahel õhtul tööd muhameedlaste keskel, ja raskusi, millega neil seal wõidelda.

Esimest korda esinesid ettekannetega tänawu A. Pödin ja S. W. Dahl. Wiimane kandis ette oma kogutud ajaloolistel andmetel „Waimlist ärtamist Eestis.“ Ühjuwitaw oli pikku heita minewikku ja jälgida Jumala auhisele tööle Läänemaa ofades, mille wiljaks meiegi oleme.

Paluti eraldi misjonitöö ja ka ärtamise pärast meie kodu-maal.

Baide ühing korraldas noorjoo ewangelisatsooninäwata 2.—9. now. kõnelejaks oli liidu reisufekretär P. Sink, wend Luemõis ja veel mõned teised. Rahwa õawõtt koosolekust oli väga elaw. Koolimaja jaal jäi kaswama rahwa tungile fitjaks. Jumala waim oli tegemas tööd inimsüdamete juures, mille tagajärjel mitmed ka päästmisele tulid. Rahju on ainult, et Paides toha peal noorte keskel kuulutajat wenda pole ja foku töd raskus õdede õlul lajub.

Iga õhtu esines noorte laulukoor, paar korda ijeqi Sarg-were mängufoor. Jumal õnnistagu ja jätkatu oma tööd.

Järwa-Zaanis korraldati noorjookoosolek pühapäewal 7. novembril s. a. Koolijuhataja õde Müller oli selleks toha peal ettewalmistusi juba teinud. Abiks tulid Baide noorte lau-lukoor, kõnelejaks wennad P. Sink, A. Luemõis ja Sieberg. Wõiel sinna sõites oli wastuwõtt korraldatud alewis. Hommi-kul piiblitund, milles Jumala Waim väga ligi oli ja kõiki lii-gutas. Kell 1 koosolek tuletõrje-seltimajas, mis poriseft ajast hoolimata on tungil rahwast täis, kes kuulafid põnewusega ewan-geliumi. Õhtul weel koosolek wäikemas ruumis, kus Issand jällegi õnnistas ja noori päästis, eraldi õpilaste keskel. Issand fimmitagu unsi eluteekäijaid tulewafis kiusatusis!

Õde Ilse Laas on wiimasel ajal reije teinud Läänemaal. Wirumaal ja Järwamaal; Tapa ümbruses: Lehties, Kärawetel, Kallel, Kopafel ning Paides. Oktoobri lõpu poolel Wiru-Ja-fobis, Arufülas, Kulinal ja mujal. Issand on tööd õnnistanud. Eriti õnnistatud on olnud Arufülas wiibimine. Novembri alul wiibis õde Laas Pärnus ja Doris seal kaaja aidates. Toetagem õde tööd eestpalweis.

Wäljaandja: Eesti Usklikkude Noorte C. E. liit.

Wastutaw toimetaja: W. Rakles. Toimetuse aadress: Tallinna, Iisraeli t. nr. 12—6.

Laulukooridele: Jumala abiga on ilmunud ja tahawad ka edaspidi järje-findlalt ilmuda neljakülgied, uued legafoorilaulud, püüdes teega meie Eesti usklikkude fooride laulutagawara suurenemiseks jüdamest kaaja aidata.

Palun laulukoorijuhte (soowikorraal ka üksikuid isikuid) lahkesti teatada, mitu eksemplari ja millisel paberil laule soowitafie. Sind paberi järele, 10—15 margani.

Kooridele, kes endid alalifiks tellijajaks üles annawad, saa-dan iga uue laulu ilmumisel tohe tellitud arwu noote. Tellida: M. Pritajf'ilt, Kuressaares.

5. nowembril lahkus siit elust õnneliku koju-minemise läbi Ruila C. E. Ühingu juhataja

wend August Woldemar Aumann.

Ruila „C. E.“ Ühing.